

הלכות חמץ ומצה הקדמה - המצוות שבהלכות חמץ ומצה

סיכום השיעור

סיכום פון דעם שיעור — הלכות חמץ ומצה, הקדמה און מצוות

א. מבנה ספר זמנים און דער פלאץ פון הלכות חמץ ומצה

דער רמב"ם ספר זמנים באהאנדלט מצוות הנהגות מזמן לזמן. דער סדר איז: ערשט שבת (כי חמור דברי שבת), דערנאך שביית יום טוב (די כלל פון אלע ימים טובים), און דערנאך קומען פרטיות'דיגע הלכות פון יעדן יום טוב.

פשט: דער רמב"ם ארגאניזירט ספר זמנים לויט לאגישע קאטעגאריעס — ערשט דער כלל (שבת, שביית יום טוב), דערנאך פרטים פון יעדן יום טוב.

חידושים און הסברות:

1. דער נאמען "הלכות חמץ ומצה" (נישט "הלכות פסח"): דער רמב"ם רופט אלע הלכות ביי די מצוות, נישט ביי דעם נאמען פון יום טוב. אזוי אויך: נישט "הלכות סוכות" נאר "סוכה ולולב", נישט "הלכות ראש השנה" נאר "הלכות שופר". דער ענין פון שביית יום טוב (אז פסח איז א יום טוב) שטייט שוין אין הלכות שביית יום טוב — דארט ווערט אויסגערעכנט וועלכע טעג מ'דארף שובת זיין. די ספעציפישע מצוות פון חמץ ומצה זענען א באזונדערע קאטעגאריע.

2. קרבן פסח ביי קרבנות, נישט ביי זמנים: דער רמב"ם האט אוועקגעלייגט קרבן פסח צווישן די קרבנות, אף וואס אין דער משנה האט קרבן פסח אין מסכת פסחים (סדר מועד). דאס איז א חילוק צווישן דעם רמב"ם סדר און דעם סדר המשנה — דער רמב"ם טיילט שטרענג: קרבנות גייען ביי קרבנות, צייט-געבונדענע מצוות גייען אין זמנים. אזוי אויך מוספים פון שבת — שטייען ביי קרבנות, נישט ביי הלכות שבת.

3. [דיגרעסיע: הלכות שקלים] מ'קען פרעגן פארוואס דער רמב"ם האט הלכות שקלים אריינגעלייגט אין ספר זמנים און נישט ביי קרבנות (ווייל שקלים גייט פאר קרבנות). דער תירוץ: שקלים איז שטארק געלינקט צו צייט ("באהד באדר משמיעין על השקלים"), און דער רמב"ם האט נישט געוואלט אוועקגיין פון דער גמרא'ס סדר (סדר מועד) אן א גרויסן חידוש. עס ווערט אויך דערמאנט א שאלה פון ר' חיים קניבסקי: וואס איז דער "זכר לציאת מצרים" אויף שקלים?

4. דער סדר פון די תורה, משנה, און רמב"ם: די תורה אין פרשת בא גייט לויט א "קאלענדאר" — סדר הזמנים: וואס מ'טוט ערשט (נעמען א שעה), וואס מ'טוט דערנאך (שעכטן, בראטן), דערנאך "על מצות ומרורים יאכלוהו", און ערשט שפעטער קומט תשביית שאור. די תורה האט נישט קיין "קעפלעך" — עס איז א נאראטיוו. די משנה הייבט אן מיט "אור לארבעה עשר בודקין את החמץ" — אויך א סדר הזמן, אבער נאר מיט זאכן וואס זענען נוהג לדורות (נישט זאכן וואס זענען נאר געווען אין מצרים, ווי "ויקחו להם איש שה"). דער רמב"ם ארגאניזירט לויט לאגישע קאטעגאריעס פון מצוות — נישט לויט צייט-סדר און נישט לויט נאראטיוו.

ב. מנין המצוות — די אכט מצוות פון הלכות חמץ ומצה

דער רמב"ם: "ובכללן שמונה מצוות — שלש מצוות עשה וחמש מצוות לא תעשה."

פשט: דער רמב"ם רעכנט אכט מצוות: דריי עשה'ס (להשבית שאור, אכילת מצה, סיפור יציאת מצרים) און פינף לא תעשה'ס (נישט עסן חמץ ביום י"ד מחצות, נישט עסן חמץ כל שבעה, נישט עסן תערובת חמץ, לא יראה, לא ימצא).

חידושים און הסברות:

1. סיפור יציאת מצרים אלס מצוה פון תרי"ג: דער רמב"ם האט נישט גערעכנט סיפור יציאת מצרים אלס א באזונדערע מצוה פון תרי"ג אין דער ליסט פון מצוות פון הלכות חמץ ומצה אין א פריערדיגן אופן — אף וואס אין דער משנה שטייט "מצוה לספר ביציאת מצרים" — נישט יעדע זאך וואס ס'שטייט "מצוה" איז א מצוה פון תרי"ג. דער רמב"ם האט "מחדש געווען אליין" די מצוה פון סיפור יציאת מצרים (ער האט עס אנדערש קאטעגאריזירט).

2. דריי צייט-קאטעגאריעס אין די מצוות: די מצוות טיילן זיך אויף אין דריי גרופעס לויט צייט:

- י"ד ניסן: (א) להשבית שאור מ"ד, (ב) נישט עסן חמץ פון חצות היום פון י"ד.

- כל שבעה: (ג) נישט עסן חמץ כל שבעה, (ד) נישט עסן תערובת חמץ כל שבעה, (ה-ו) לא יראה ולא ימצא כל שבעה.

- ליל פסח: (ז) אכילת מצה, (ח) סיפור יציאת מצרים.

3. חילוק אין סדר צווישן ספר המצוות און משנה תורה: אין ספר המצוות גייט דער רמב"ם לויט "חשיבות" — ער גרופירט מצוות אין לאגישע סעטס. אין משנה תורה אבער, ספעציעל אין ספר זמנים, גייט ער לויט דער סדר הלוח — דער כראנאלאגישער סדר פון יום טוב. דערפאר הייבט ער אן מיט מצוות פון י"ד ניסן (ערב יום טוב), ווייל דאס איז דער ערשטער צייטפונקט וואס מצוות פון פסח הייבן זיך אן.

4. אינטערעסאנטער חילוק אין סדר פון עשה'ס: אין ספר המצוות איז מצות עשה קנ"ו = לבער חמץ, קנ"ו = לספר יציאת מצרים, קנ"ה = לאכול מצה. אבער אין הלכות חמץ ומצה גייט עס פארקערט — קודם אכילת מצה, דאן סיפור יציאת מצרים. אין די תורה אליין (לויט די פסוקים) שטייט אויך קודם אכילת מצה און דאן סיפור יציאת מצרים.

ג. מצות עשה קנ"ו — להשבית שאור (מצוה א' אין הלכות חמץ ומצה)

דער רמב"ם: "צונו לבער החמץ מבתינו" — דער פסוק איז "אך ביום הראשון תשביתו שאור מבתיכם". דער ווארט "אך" — "אך חלק" — ווערט דרש'נט אז עס מיינט שוין פון ערב יום טוב.

פשט: די תורה האט באפוילן משבית צו זיין שאור פון אונזערע הייזער.

חידושים און הסברות:

(1) פארוואס שטייט "שאור" און נישט "חמץ"?

דער פסוק זאגט "תשביתו שאור מבתיכם" — נאר שאור, נישט חמץ. מנין שמבערים חמץ? וויאזוי ווייסט מען אז מ'דארף אויך משבית זיין חמץ?

(2) פשט'ן מקרא לויט די מציאות פון אמאל

א פשט'ן פירוש פון די פסוקים באזירט אויף דער פראקטישער מציאות פון ברויט-באקן אין אלטע צייטן:

- מענטשן האבן יעדן טאג געבאקן פרישע ברויט — ספעציעל אויף יום טוב.

- ווען די תורה זאגט "שבעת ימים מצות תאכלו" — מיינט עס: טשענידזש זיין דעיעט פאר זיבן טעג. אנשטאט באקן פרישע ברויט, באק פרישע מצות.

- אויטאמאטיש גייט נישט זיין קיין פרישע חמץ, ווייל קיינער האט נישט געהאלטן אלטע ברויט — מ'האט ליב פרישע ברויט.

- דער איינציגער פראבלעם וואס בלייבט איז דער שאור (sourdough starter) — דאס איז דער אינגרעדיענט וואס מ'האלט אין שטוב צו מאכן

4. **ברכה אויף ביעור חמץ:** מען מאכט א ברכה אויף ביעור חמץ, וואס ווייזט אז ס'איז א פאזיטיווע מצוה. דאס איז א ראייה אז ס'איז מער ווי בלויז "נישט האבן" — ביי שביתת שבת מאכט מען נישט קיין ברכה. **שאלה:** וואס טוט זיך ווען א מענטש האט נישט קיין חמץ — קען ער מאכן א ברכה על ביעור חמץ? "לכאורה וואלט ער געדארפט קענען" — ער האט נאך מער נישט קיין חמץ ווי דיר. די שאלה ווערט נישט פארענטפערט.

ה. מצות עשה — סיפור יציאת מצרים (הלכה קפ"ז)

דער רמב"ם: "וליל חמשה עשר בניסן... בתחילת הלילה... פי חכם לשון המספר בכל מה שיוסיף במאמר ויארך הדברים... ובגדולה מה שעשה לנו השם... כאשר נקמתינו מהם... להודות לאל על כל הטוב שגמלנו... כל המאריך לספר ביציאת מצרים הרי זה משובח."

פשוט: ליל ט"ו ניסן, בתחילת הלילה, איז דא א מצוה צו דערציילן וועגן יציאת מצרים. ווער עס מאכט לענגער איז משובח.

חידושים און הסברות:

1) דריי עלעמענטן פון סיפור

דער רמב"ם לייגט אוועק דריי ענינים אין סיפור יציאת מצרים: (1) וואס דער אייבערשטער האט פאר אונז געטוהן, (2) ווי שלעכט די מצרים זענען געווען / ווי דער אייבערשטער האט נקמה גענומען, (3) דאנקען להודות לאל על כל הטוב. אויב איינער איז זיך מאריך אויף איינס פון די דריי איז ער אויך יוצא געווען לכאורה — אפשר איז עס אדער-אדער.

2) בכל לשון

דער רמב"ם זאגט "כפי השכל" — מען דארף זאגן וואס מען קען זאגן. עס איז נישט דא קיין דין פון לשון הקודש דוקא. דאס ווערט פארגליכן צו תפילה בכל לשון.

3) נישט נאר פאר קינדער

דער רמב"ם זאגט "לספר" אבער דערמאנט נישט קינדער. ער זאגט "בין לבן עצמו בין לבן חכם ובין לבן רשע" — אפילו ס'איז נישטא קיין קינד, איז נישט קיין חילוק. דאס איז א וויכטיגער חידוש — די מצוה איז נישט תלוי אין קינדער.

4) דער פסוק "והגדת לבנך" — זמן פון די מצוה

דער רמב"ם ברענגט: "יכול מראש חודש תלמוד לומר ביום ההוא, ביום ההוא יכול מבעוד יום תלמוד לומר בעבור זה, בעבור זה לא אמרתי אלא בשעה שיש מצה ומרור מונחים לפניך."

פארוואס ברענגט דער רמב"ם די גאנצע מכילתא? ער וויל דאך בלויז באווייזן אז דער זמן איז בתחילת הלילה? דער ענטפער: ער וויל געבן "אביסל די דעפינישאן פון די מצוה" — ער דארף באווייזן אז עס איז דא אזא חיוב, נישט בלויז ווען.

"בשעה שיש מצה ומרור מונחים לפניך" — זמן, נישט סיבה: דער רמב"ם לערנט אז דאס מיינט דער זמן ווען מען דארף זאגן — "ס'איז נישט עפעס וואס די מצה איז עקטשועלי גורם, נאר די זמן."

5) סיפור יציאת מצרים אלס מצות זכירה

דער רמב"ם לערנט די מצוה פון סיפור יציאת מצרים אזוי ווי קידוש — "יום שלום זכור את יום יציאת מצרים, כלאמר שיצווה לזכור כמו שאמר לזכור את יום השבת לקדשו." אזוי ווי ביי קידוש איז דא אן ענין פון רעדן וועגן שבת (נישט נאר געדענקען), אזוי איז דא אן ענין צו רעדן וועגן יציאת מצרים. "זכור" מיינט "ערמאנען" — רעדן דערוועגן, נישט בלויז געדענקען אין מחשבה.

6) מהות המצוה — נישט חינוך, נאר זכירה/אמירה

וויכטיגער חידוש וועגן דער נאטור פון די מצוה: לויט ווי דער רמב"ם לערנט, איז די מצוה נישט אז דער זון זאל "וויסן" — "ס'שטייט נישט דא אז דער אינגל זאל וויסן, ס'איז קיין ידיעה נישט, ס'איז א מצות זכירה." דער

חמץ. דערפאר זאגט די תורה ספעציפיש "תשביתו שאור" — ווארף אויך אוועק דעם שאור, כדי דו זאלסט נישט קומען צו באקן חמץ.

3) צוויי מהלכים אין פארשטיין "תשביתו שאור"

מהלך א': שאור אליין איז נישט אסור (מ'עסט עס נישט), נאר די תורה זאגט אוועקצווארפן עס אלס **פרעווענטיווע מאסנאם** — א "slippery slope" — כדי מ'זאל נישט קומען צו מאכן חמץ דערפון.

מהלך ב': שאור האט אן **עקסטערע איסור** — די תורה וויל אז מ'זאל אפילו אפשיידן זיך פון שאור, אזוי ווייט גייט דער איסור.

4) קל וחומר פון שאור צו חמץ

אויב שאור — וואס מ'עסט נישט, וואס דער איינציגער חשש איז אז מ'וועט מאכן חמץ דערפון — דארף מען אוועקווארפן, חמץ אליין טאר מען **זיכער נישט האבן**. דאס איז א וועג צו פארשטיין וויאזוי מ'לערנט ארויס השבתת חמץ פון "תשביתו שאור".

5) דער חידוש פון חז"ל

דאס וואס חז"ל האבן **געגלייכט שאור און חמץ** אז זיי האבן **אלע זעלבע הלכות**, און די תורה דערמאנט ביידע נאר אלס ריבוי כדי ארויסצולערנען הלכות פון ביטול און אזעלכע ענינים — **דאס איז א חידוש** איבער דעם פשוטן פשט פון מקרא, וואו מ'וואלט געקענט חלק'ן צווישן זיי.

6) שאור און חמץ אלס איין קאטעגאריע

דער רמב"ם'ס לשון "וצונו על דבר חמץ, והיא מצות השבתת שאור" ווייזט אז חז"ל האבן אויסגעלערנט אז שאור און חמץ זענען איין גרויסע קאטעגאריע — "נישט צוויי עקסטערע דינים, נישט דא בכלל חילוק ביניהם להלכה, אלא לענין שיעור." עס זענען דא נאר קליינע חילוקים צווישן זיי.

7) פארמולירונג אין לשון הפלפול

"בתורה כתיב השבתה רק על שאור, ואף שלפי הפשטות לפי שאסור לאכול חמץ, ממילא יש גם להשביט שאור כדי שלא יבוא לעשות חמץ. אבל מי שיש לו חמץ מערב פסח, לא נתבאר שצריך לבערהו, אלא אפשר לומר שלא יאכלנו" — כלומר, לויט פשט המקרא איז נישט מבואר אז מ'דארף חמץ אליין **פיזיש אוועקשאפן**, בלויז אז מ'זאל עס **נישט עסן**.

8) [דיגרעסיע: פראקטישע שאלה וועגן sourdough starters]

פרויען פרעגן שאלות וועגן זייערע starters וואס זיי האלטן אין שטוב. עטליכע פארקויפן עס מיט מכירת חמץ. דער מגיד שיעור האלט אז דאס איז "סימפל, נאנט צו וואס שטייט אין די פסוקים — שאור לא ימצא בבתיכם" — מען זאל עס אוועקווארפן. מען קען נאך פסח מאכן א נייע starter אדער קויפן פון א גוי. דאס איז דאך ממש די שאור וואס דער פסוק רעדט דערפון — "דאס איז די מערסטע שאור פון די פסוק רעדט."

ד. ביעור חמץ — דער אופן פון די מצוה

חידושים און הסברות:

1. **צי ביעור חמץ איז אן אקטיווע מעשה:** עס ווערט א לענגערע דיסקוסיע געפירט צי "תשביתו" מיינט אן אקטיווע מעשה (ארויסנעמען חמץ) אדער בלויז א פאסיווע זאך (נישט האבן חמץ). דער פארגלייך ווערט געברענגט צו "שוכת זיין שבת" — אזוי ווי שביתת שבת מיינט נישט אן אקטיווע מעשה נאר אויפהערן מלאכה, אפשר מיינט "תשביתו" אויך בלויז נישט קויפן נייע חמץ?

2. **דער ענטפער:** ביעור חמץ מיינט טאקע אן אקטיווע מעשה — "קומען מיט אן עקשען ארויסצונעמען." א נארמאלער מענטש האט חמץ אין שטוב, און דער תורה רעדט צו א נארמאלע סיטואציע. ביעור חמץ מיינט נישט אז איינער זאל גיין קויפן חמץ כדי ער זאל האבן וואס צו מבער זיין.

3. **בדיקת חמץ דאורייתא:** דער עיקר זאך איז אז בדיקת חמץ איז דאורייתא — מען דארף גיין בודק זיין, נישט בלויז ארויסנעמען וואס מען ווייסט.

ז. ל"ת ק"צו — שלא לאכול חמץ בפסח

דער רמב"ם אין ספר המצוות: "האזהרה מאכילת חמץ בפסח, וזהו שאמר 'לא יאכל חמץ', והאוכל כל חמץ ונכרתה — במזיד, בשוגג יביא חטאת."

פשט: חמץ ממש — א ברויט, א לחם — איז אסור בכרת.

חידושים און הסברות:

דער מיקום פון די לאווין אין ספר המצוות איז אין דער קבוצה פון **איסורי אכילה** — דער סדר גייט פון בהמה טמאה, נותר, חלב, חדש, ערלה, כלאי הכרם, שלא לאכול ביום הצום, שלא לאכול דרך זולל וסובא, שלא לאכול חמץ בפסח, שלא לאכול תערובת חמץ, שלא לאכול חמץ אחר הצות, לא יראה, לא ימצא, און דאן נזיר.

ה. ל"ת ק"צח — שלא לאכול תערובת חמץ

דער רמב"ם: תערובת חמץ — אפילו נישט חמץ גמור נאר א מאכל וואס האט אין זיך תערובת חמץ, איז אויך אסור, און מ'באקומט מלקות דערויף. דער פסוק איז "כל מחמצת לא תאכלו".

פשט: א באזונדערער לאו אויף עסן א מאכל וואס האט חמץ אינעווייניג, אפילו ס'איז נישט חמץ גמור.

חידושים און הסברות:

1 פארוואס דארף מען א באזונדער לאו אויף תערובת חמץ?

פארוואס וואלט איינער געטראכט אז תערובת חמץ איז מותר? עס האט דאך דעם טעם פונעם חמץ! דער תירוץ: מ'דארף א ספעציעלן לימוד ווייל ביי תערובת עסט מען א **מאכל** וואס האט חמץ אין זיך — דאס איז א נייע קאטעגאריע. דער מאכל אליין איז נישט חמץ; עס איז א מאכל וואס האט חמץ אינעווייניג.

2 אנאלאגיע פון וועדזשיטעריען

א וועדזשיטעריען וואס עסט נישט פלייש — עסט ער דעם קארטאפל פון טשולנט? אסאך וועדזשיטעריענס עסן יא דעם קארטאפל (וואס האט נאר **בליעות** פון פלייש) אבער נישט דאס פלייש אליין. א מענטש קען זאגן "מיין מאלצייט זאל נישט זיין חמץ — אבער אז עס איז בלויז אריינגעמישט, איז מיר נישט קיין נפקא מינה." דערפאר דארף מען א ספעציעלן ריבוי אז אויך תערובת איז אסור. אבער: פארוואס זאל תערובת מאכן עס בעסער? **די אכילה איז דאס זעלבע** — דו עסט דאך חמץ! דאס איז דער יסוד פון דער מחלוקת.

3 כזית בכדי אכילת פרס — דער שיעור פון תערובת

כזית חמץ בכדי אכילת פרס — אויב מ'עסט אזויפיל תערובת אז אין דעם שיעור פון אכילת פרס איז דא א כזית חמץ, האט מען פונקט אזוי געגעסן חמץ. דאס איז דער שיעור פאר חיוב.

4 מחלוקת רמב"ם און רמב"ן — א גרויסע מחלוקת

דער רמב"ם פסק'נט ווי **רבי אליעזר**: אז ווען מ'עסט תערובת חמץ בכדי אכילת פרס, **אפילו ווען די חמץ אליין איז נישט קיין כזית** (נאר צוזאמען מיט דער תערובת איז דא כזית), איז מען חייב מלקות (אבער נישט כרת). דאס איז דער חידוש פון "כל מחמצת לא תאכלו" — א ספעציעלער ריבוי דאורייתא אויף תערובת.

דער רמב"ן (אין השגות אויף ספר המצוות, ל"ת ק"ח/ק"ט) האלט **פונקט פארקערט**:

- **לויט חכמים**: ווען מ'עסט פחות מכדי אכילת פרס פון חמץ ממש, איז **בכלל מותר** — נישטא קיין לאו אויף תערובת. "כל מחמצת" האט לויט זיי אן אנדער פשט (חמץ ממש vs. חמץ על ידי דבר אחר — שאור ובצק שהחמיץ).

- **לויט רבי אליעזר**: ווען מ'עסט כזית חמץ בכדי אכילת פרס, איז מען חייב **כרת** (נישט בלויז מלקות!), ווייל עס גייט אריין אין "כל אוכל מחמצת

פאטער טוט די מצוה פון זאגן, און דער זון זעט ווי מען טוט די מצוה, און אזוי וועט ער וויסן צו טון די מצוה פאר זיין זון ווען דער טאג קומט. דאס מיינט — "דיין זון זעט אז דו טוסט די מצוה פון זאגן פאר דיין זון, און אזוי וועט דיין זון וויסן צו טון די מצוה פון זאגן פאר זיין זון." דאס איז א פונדאמענטאלער חילוק — ס'איז נישט א מצוה פון חינוך/לימוד, נאר א מצוה פון זכירה/אמירה.

7 "לספר" מיינט נישט "דערציילן א מעשה"

דאס ווארט "לספר" ביים רמב"ם מיינט נישט "דערציילן" (tell a story), נאר "רעדן" — אויף זיך אליין איז דא א מצוה. דערפאר ברענגט די הגדה: **"אפילו כולנו חכמים, כולנו נבונים, כולנו יודעים את התורה, מצוה עלינו לספר ביציאת מצרים"** — אפילו ווען אלע ווייסן שוין די מעשה, איז נאך אלץ דא א מצוה צו זאגן. דאס באווייזט אז ס'איז נישט נאר א ענין פון איבערגעבן אינפארמאציע צו קינדער, נאר א ציווי לזכור דורך רעדן.

8 פראקטישע נפקא מינה

אויב איינער נעמט ארויס זיינע קינדער אויף א שפאציר אנפאנג פסח און דערציילט זיי די גאנצע מעשה — איז ער לאו דווקא יוצא סיפור יציאת מצרים. אויב איינער קויפט א שייך בוך פאר קינדער וועגן יציאת מצרים — איז דאס א שיינע זאך, אבער ס'איז נישט די מצוה. די מצוה איז דער סדר — דער נוסח, די פסוקים, דער אופן ווי מ'זאגט עס ביינאכט. ביי קידוש שבת איז נישטא קיין מצוה צו דערציילן פאר די קינדער וואס שבת איז — מ'מאכט קידוש, און דאס אליין איז דער אופן הזכירה. אזוי אויך ביי פסח.

9 [דיגרעסיע: פארגלייך מיט סוכות]

פארוואס איז ביי סוכות נישטא קיין מצוה פון "הגדת לבנך", הגם ס'שטייט דארט אויך "למען ידעו דורותיכם"? ביי שבת אויך שטייט "זכור" — פארוואס דארף מען נישט אויסלערנען קינדער ווי ביי פסח? דער תירוץ: ביי פסח איז דא א ספעציעלע ציווי — "והיה כי ישאלך בנך" — וואס מאכט עס אנדערש פון סתם "זכור". דער רמב"ם דערמאנט אין הלכות פסחים אז ס'איז "בו שואלין ודורשין".

ו. מצות עשה — אכילת מצה

דער פסוק "**בראשון בארבעה עשר יום לחדש בערב תאכלו מצות**"

פשט: הז"ל לערנען פון "בערב תאכלו מצות" אז נאר די ערשטע נאכט פסח איז א חיוב צו עסן מצה, אבער די שאר טעג איז נאר א רשות (היתר).

חידושים און הסברות:

1. **קשיא אויפ'ן פסוק:** דער פסוק זאגט אייגנטלעך "בראשון בארבעה עשר יום לחדש בערב" — דאס מיינט "פון בערב ביז בערב", נישט נאר "בערב". ס'איז ממש נישטא קיין באזונדערער פסוק וואס זאגט סתם "בערב תאכלו מצות" — דער פסוק גיט א צייט-ראם פון י"ד בערב ביז כ"א בערב. פון דעם אליין איז שווער ארויסצונעמען א חילוק צווישן ערשטע נאכט און שאר ימים — מ'וואלט געזאגט אדער אלע טעג אדער גארנישט.

2. **אלטערנאטיווער מקור פאר דעם חילוק:** דער פסוק "על מצות ומרורים יאכלוהו" — וואס רעדט וועגן קרבן פסח — באווייזט אז ס'איז א חיוב צו עסן מצה (נישט נאר ווייל מ'טאר נישט עסן חמץ). ביי קרבן פסח איז קלאר אז מ'עסט עס נאר איין נאכט, נישט זיבן טעג. דערפון לערנט מען אז דער חיוב מצה איז נאר די ערשטע נאכט, און די שאר טעג איז "מצות יאכל את שבעת הימים" נאר א ענין פון נישט עסן חמץ.

3. **קשיא אויף דעם:** אבער ווען מ'האט נישט קיין קרבן פסח (ווי היינט), וואס איז דער מקור אז מ'דארף נאך אלץ עסן מצה די ערשטע נאכט?

4. **"ובכל מושבותיכם תאכלו מצות":** צי דאס איז א באזונדערע מצוה אדער נאר א ספין אוו אינפארמאציע (אז מ'עסט מצה נישט נאר אין בית המקדש נאר אומעטום). עס ווערט דיסקוטירט צי "ובכל מושבותיכם" מיינט א באזונדערע הלכה אדער נאר א פרט אין דער זעלבער מצוה.

ונכרתה".

דער ענטפער: **יא, עס איז צוויי באזונדערע זאכן** — השבתה און אכילה זענען נישט דאס זעלבע.

י. לא יראה ולא ימצא — ל"ת ר' און ר"א

אין פסוק שטייט: **"שבעת ימים לא ימצא חמץ בבתים"** און **"לא יראה לך שאור בכל גבולך"**.

פשט: דער רמב"ם רעכנט לא יראה און לא ימצא אלס צוויי באזונדערע לאוין.

חידושים און הסברות:

1. דער חילוק: **חמץ — לא ימצא; שאור — לא יראה**. דאס איז אינטערעסאנט ווייל מ'וואלט געמיינט אז עס איז איין לאו.

2. **"לא ימצא"** — אפילו נישט דיינס: **"שבעת ימים לא ימצא חמץ בבתים"** — אפילו אויב עס איז נישט אונזערס, נאר פשוט די **מציאות** פון חמץ דארטן איז אסור. דאס איז מער ווי בל יראה וואס רעדט פון "לך" (דיינס).

3. **"לא יאכל חמץ"** — **לאו שבכלל עשה:** אין מסכת פסחים שטייט אז **"שבעת ימים תאכל מצות"** — דאס איז אן עשה, און **"לא יאכל חמץ בכל גבולך"** איז א **לאו שבכלל עשה**, אין לוקין עליו. דאס איז נישט אן עקסטערע לאו פאר מלקות.

4. **חמץ ושאור** — דער רמב"ן'ס חילוק: דער רמב"ן איז מחלק צווישן חמץ און שאור, אבער דער עיקר איז אז ביידע זענען איין ענין — **"חמץ עצמו והדבר המחמץ"** (דער חמץ אליין און דאס וואס מאכט חמץ'דיג).

יא. דער סדר פון די לאוין — רמב"ם vs רמב"ן

דער רמב"ם'ס סדר פון לאוין:

- לא תאכל חמץ פון י"ד (ערב פסח)

- לא תאכל חמץ כל שבעה (גאנצע פסח)

- לאכול תערובת חמץ

- לא יראה ולא ימצא (כל שבעה)

חידושים און הסברות:

א גרויסער חידוש — דער רמב"ם'ס סדר vs דער רמב"ן'ס סדר: דער רמב"ם גייט מיט א **לאגישן סדר** — ערשט דער איסור פון י"ד (ערב פסח), דערנאך כל שבעה, דערנאך תערובת, דערנאך בל יראה ובל ימצא. דער רמב"ן אבער גייט מיט **סדר הזמנים** (כראנאלאגיש). דער רמב"ן האלט אז פון י"ד איז נאר דא **השבתה (תשבתו)**, אבער נישט קיין **"לא תאכל חמץ"** — דאס איז א פונדאמענטאלער חילוק.

עס זעט קלאר אז דאס איז די ריזען פארוואס דער רמב"ם האט געמאכט די סדר — דער רמב"ם האט באוואוסטזיניג ארגאניזירט די לאוין אנדערש ווי דער רמב"ן, ווייל ער האלט אז עס איז דא אן איסור אכילה שוין פון י"ד, נישט נאר השבתה. דער רמב"ן פלוצלינג ווערט **"משנה סדר"** און גייט מיט **סדר הזמנים** — דאס איז אומגעוויינטלעך פאר דעם רמב"ן.

אפילו אין דעם מנין הקצר (מנין הקדוש) שטייט אויך נישט "שבעה" — דאס באשטעטיגט דעם חילוק צווישן דעם רמב"ם'ס סדר און דעם רמב"ן'ס סדר.

- דער רמב"ן'ס שיטה: **הלכה למשה מסיני** איז אז כזית בכדי אכילת פרס איז דער שיעור פאר **אלע איסורי אכילה** — בין במלקות בין בכרת. ווען מ'עסט כזית חמץ בכדי אכילת פרס, איז מען עובר מדאורייתא מעיקר הדין — מ'דארף נישט קיין ספעציעלן ריבוי דערפאר. דער ריבוי פון "כל מחמצת" איז לויט רבי אליעזר אויף א פאל ווו ס'איז ווייניגער ווי כזית חמץ אין כדי אכילת פרס.

5) דער רמב"ן vs אלע אנדערע ראשונים

אלע אנדערע ראשונים האלטן אנדערש ווי דער רמב"ן — זיי האלטן אז וואס מ'עסט דורך הלכה למשה מסיני (כזית בכדי אכילת פרס) איז מען עובר מדאורייתא מעיקר הדין, אבער דער רמב"ן מאכט א חילוק. **תוספות אין חולין** האט א פלא אויף דעם רמב"ן'ס שיטה, און דער **מגילת אסתר** פארטיידיגט דעם רמב"ם'ס שיטה.

6) טעם כעיקר

טעם כעיקר דאורייתא (הלכה למשה מסיני) איז רעלעוואנט צו דער דיסקוסיע — דער טעם פון חמץ אין א תערובת מאכט עס אסור, אבער דער רמב"ן האלט אז דאס אליין גיט נישט מלקות אן א ספעציעלן ריבוי.

ט. ל"ת ק"צט — **שלא לאכול חמץ אחר חצות יום י"ד ניסן**

דער רמב"ם: **"לא תאכל עליו חמץ"** — א באזונדערע לאו, אז מ'טאר נישט עסן חמץ פון שש שעות (חצות היום) אויף ערב פסח.

פשט: "עליו" רעפערירט צום קרבן פסח — מ'טאר נישט עסן חמץ בשעת'ן ברענגען דעם קרבן פסח. דער רמב"ם לערנט ארויס פון דעם פסוק אן איסור דאורייתא אויף חמץ פון חצות יום י"ד.

חידושים און הסברות:

1) שייכות צו פסח שני

צו מ'איז עובר אויף **"לא תאכל עליו חמץ"** ווען מ'ברענגט דעם קרבן פסח שני — דאס איז א נפקא מינה פון דער מחלוקת וועגן קדושת פסח שני.

2) מחלוקת ר' יהודה און ר' שמעון

דער רמב"ם האלט אז חמץ פון שש שעות און ווייטער איז **מדאורייתא**. ער ברענגט א ראיה פון **תוספות אין זבחים דף כ"א** וואס זאגן: **"שלא אמרו בתלמוד אכילת חמץ משש שעות אלא מדרבנן, אלא כשהוא אוכלו בלא קרבן פסח, אבל כשהוא אוכלו עם קרבן פסח, הרי הוא כעובר על לאו דאורייתא"**. דאס מיינט אז אפילו איינער וואס עסט חמץ נאך חצות לוקה. דאס שטימט ווי ר' יהודה.

3) דער רמב"ן חילוק

דער רמב"ן זאגט אז דאס איז **גאר נישט קיין הלכה**, ווייל ער פסק'נט ווי ר' שמעון (נישט ווי ר' יהודה). לויט ר' שמעון איז חמץ משש שעות נאר מדרבנן. דער רמב"ן זאגט אז וואס די תוספות אין זבחים האבן געזאגט **"משש שעות ולמעלה מדאורייתא"** — דאס מיינט נישט שש שעות ממש, נאר עס רעדט פון דער כלל'דיגער חיוב פון **תשבתו (השבתה)**, וואס יעדער איינער איז מסכים אז מ'דארף משבת זיין.

4) קשיא אויפ'ן רמב"ן

צו קען דען זיין א **מצות תשבתו (השבתה)** אן אן איסור אכילה? ווי קען מען האבן א חיוב אויסצוראטן חמץ אבער נישט האבן אן איסור עס צו עסן?

תמלול מלא

Speaker 1: זייער גוט. מיר גייען לערנען הלכות חמץ ומצה, דארפסטו רעקארדן? מיר גייען לערנען הלכות חמץ ומצה פון הייליגן רמב"ם, און אזויווי דער דרך פון רמב"ם איז אנצוהייבן מיט די ליסט פון מצוות, סאו אונז

הלכות חמץ ומצה — הקדמה וליסט פון מצוות

מבנה ספר זמנים און דער פלאץ פון הלכות חמץ ומצה

Speaker 1: ער האט אויך נישט געשריבן די מוספים פון שבת, איז נישט אויסגערעכנט.

Speaker 2: גיי מיר, ביי די וועי, ס'איז אינטערעסאנט, ווייל למשל, דאס איז צוזאמען, אין דעם איז דער רמב"ם אנדערש ווי די משנה, רייט?

דער רמב"ם'ס סדר קעגן די משנה'ס סדר

Speaker 1: דער רמב"ם, אלעמאל דארף מען זען ווי ער גייט מיט די סדר המשנה, און וואס איז די טויש פון סדר המשנה. אין די משנה איז למשל, די מוסף פון שבת שטייט אין מנחות, און זבחים, און קדשים. אבער קרבן פסח שטייט אין מסכת פסחים, און עבודת יום כיפור שטייט אין יומא, און אזוי ווייטער. רוב קרבנות פון יחיד שטייען אין סדר מועד. הגיגה אין מסכת הגיגה. און ווייל דער רמב"ם האט זייער שטארק געטיילט, ס'איז מער לאדזשיקל בעיסד פון דער רמב"ם'ס סדר המשנה, ווייל ס'איז פסח, און די מוסף מאכט סענס.

Speaker 2: אקעי, עוף גלויב איך קרבנות, יא, אבער פסח קרבנות איז מועד.

Speaker 1: ניין, ווייל דער רמב"ם איז דא עוף גלויב איך.

דיגרעסיע: הלכות שקלים

Speaker 1: ס'איז אינטערעסאנט, מ'קען קלערן פארוואס דער רמב"ם האט יא אריינגעלייגט צו הלכות שקלים, מ'דארף א חשבון, מ'וואלט געקענט רואיג לייגן הלכות שקלים אונטער קרבנות, ווייל די שקלים גייט פאר קרבנות. ס'איז אינטערעסאנט ווייל ווייל ס'האט זיך אנגעהויבן מיט בערך בודר מרשימין על השקלים, כאילו וואס איז שטארק געלינקט צו צייט, צו צאל, ס'איז נישט געוואלט אוועקגיין פון די גמרא צו שטארק, ווייל די גמרא האט עס אריינגעלייגט אין מועד. און אזוי, אפשר גייט מען נאר אוועק פון די גמרא ווען ער האט א ריזן, ווען ער האט א חידוש. ס'קען זיין אז דער רמב"ם וועט האלטן בזמן הזה שקלים, וואס זאל דער רמב"ם וועגן שקלים בזמן הזה. פשוט איז דא א מצוה פון "זכר ליציאת מצרים". איז דאך א שאלה, אויב איז עס נאר אן ענין פון קרבנות, פארשטייט מען נישט. איך האב געהערט אמאל עפעס גערעדט וועגן דעם, עפעס פון ר' חיים קניבסקי וואס רעדט וועגן דעם, וואס איז די זכר ליציאת מצרים אויף שקלים? וואס איז דא צו געדענקען דא? אבער ס'קען זיין. אויף שקלים איז דאך, ס'שטייט אין יענע... אה, ניין, נישט דער וואס איך האב דא, דער אנדערער וואס האט די קריאת מלך, ער וויל דאך געדענקען די זכר פון שקלים אליין.

Speaker 2: אקעי, נישט וויכטיג יעצט.

די אכט מצוות פון הלכות חמץ ומצה

Speaker 1: וואס איז ביי אונז? ביי אונז איז דא קרבן פסח, און ס'איז דא... און נישט עסן חמץ, און עסן מצה. יא. און ס'איז דא דער פארציילן די סדר, וואס איז סיפור יציאת מצרים. דער רמב"ם האט געמאכט אין די י"ד מצוות, ס'שטייט נישט קלאר אז ס'איז דא דוקא א מצוה. דער רמב"ם האט נישט גערעכנט אז ס'איז דא א מצוה.

Speaker 2: ס'שטייט נאך, אבער ס'איז דא א פרק אויף דעם, דער לעצטער פרק אין פסחים, דארט שטייט וועגן יציאת מצרים, שטייט וועגן די הגדה, וואס מ'דערציילט. כל שלא אמר, מיט מצוה לספר ביציאת מצרים, שטייט דארט א לשון "מצוה".

Speaker 1: נישט יעדע זאך וואס ס'שטייט "מצוה" איז א מצוה פון תרי"ג. דער רמב"ם טאקע האט עס געוואלט אויף דעם. איך געדענק, אונז האבן גערעדט וועגן דעם, איך געדענק אז... דער רמב"ם... אקעי, לאמיר גיין ווייטער. ווי טרעפט ער עס אין ספר המצוות? לאמיר זען. ס'איז געווען אונזער שיעור פאר א יאר אדער צוויי יאר, צו זאגן אז דער רמב"ם האט מחדש געווען אליין די מצוה פון סיפור יציאת מצרים. ס'איז נישט דא אזא מצוה. "You could call us, you could come. I'm sorry, I put all the things here. Rabbi, if you need my help, I'm running now, I have to go home. Um". יא.

גייען קוקן אויף די ליסט פון מצוות. ס'איז דא אסאך פון זיי, אכט. זייער אינטערעסאנט, הלכות חמץ ומצה, ער רעדט וועגן דעם אין זיין ספר.

למעשה, לכתחילה, מיר האבן שוין גערעדט וועגן דעם אמאל מיין איך, פסח איז דאך לכתחילה דא, וואס איז די מצוות דא פסח? דאס איז דאך ספר זמנים, יא? ספר זמנים גייט, וויאזוי? ספר זמנים גייט אויף די ימים טובים, רייט? אויף די ענינים פון זמנים, שבת, יום טוב. איך האב געליינט די פרעפעס פון ספר זמנים, און דארט איז דאך געשטאנען, וואס שטייט דארט אין ספר זמנים? אז ס'איז מצוות הנהגות מזמן לזמן, אזוי געדענק איך, רייט? און אין ספר זמנים איז דא, יא, ממילא קודם גייט שבת, שבת איז די מערסטע נוהג, אפילו אין קיום העולם איז פאר שבת, שפירט זיך אז ס'איז חמור על דברי שבת, שפירט זיך יום טוב איז די כלל פון אלע ימים טובים, און יעצט, די צווייטע באנד פון שבת עירובין, איז פרטיות'דיגע הלכות וואס ס'איז דא אין ימים טובים. אמת?

סא וואס איז די "בכל תעשה לך לאות" וואס דו האסט מיר געברענגט צו טראכטן?

Speaker 2: אה, די פסוק מאכט סענס, די פסוק איז וועגן שמחה. ושמחת בחגך, אלע ימים טובים איז א מצוות שמחה.

Speaker 1: איך האב דאס געזען די ווארט "עדה" און "מועד", ווייל מיין קשר איז "כל עדותיך". מועד און עדה, ביידע מיינט אן ענין פון פארזאמלונג, פון ועד, פון זיך צוזאמענעמען.

Speaker 2: ניין, עדות, עדותיך מיינט דיינע מצוות.

Speaker 1: רייט, אקעי.

פארוואס הייסט עס "הלכות חמץ ומצה" און נישט "הלכות פסח"?

Speaker 1: על כל פנים, הלכות חמץ ומצה איז די ערשטע, און דארט האט דער רמב"ם אריינגעלייגט די אלע ענינים פון קרבן פסח. יעצט האט ער געלייגט אין קרבנות. אויב מ'טראכט, מיר האבן גערעדט וועגן דעם לעצטע מאל מיין איך, אויב וואלט מען געברענגט קרבן פסח, אפשר וואלט נישט געווען אפילו חמץ ומצה די רוב פון די פסח. ס'וואלט געווען מער אינטערעסאנט צו ליינען הלכות פסח, יא? ווייל די יום טוב הייסט פסח, די יום טוב הייסט נישט חמץ ומצה. ס'איז דא הלכות פסח. אבער דאס מיינט, דער רמב"ם רופט אויך נישט הלכות ראש השנה, הלכות יום כיפור, אויך נישט סוכות, נאר סוכה ולולב. ער רופט עס אן ביי די מצוות. שביתת יום טוב.

Speaker 2: אה, ווייל שביתת יום טוב רעכנט ארויס די ימים טובים.

Speaker 1: ס'איז נישט הלכות פסח, ווייל הלכות פסח שטייט שוין אין הלכות שביתת יום טוב. דארט ווערט אויסגערעכנט אז דא איז א יום טוב ווי פסח.

Speaker 2: איך אנדערסטענד, אפשר זאל מען הייסן קרבן פסח?

Speaker 1: קרבן פסח אנדערסטענד. פון זיין נאך א יום טוב, שטייט אין הלכות שביתת יום טוב. שביתת יום טוב, שביתת יום טוב שטייט אלע טעג אין די יאר וואס מ'דארף שובת זיין.

אזוי ווי בית המקדש האט ער אויך געטון אזוי, ס'איז דא הלכות יום טוב. ווען א מענטש וויל וויסן וואס ער טאר צו טון אין ראש השנה אדער אין סוכות, דארף ער האבן זיין שאלה אין הלכות יום טוב. נאר ווען ער וויל וויסן וועגן שופר און וועגן די נישט פארשלאפענע מזל, וואטעווער, דארף ער גיין אין הלכות ראש השנה. אבער דער רמב"ם רופט עס נישט אמאל הלכות ראש השנה, ער רופט עס אן הלכות שופר. ער רופט דאס אן, למשל ביי סוכות רופט ער עס נישט אן הלכות סוכות, ער רופט עס אן סוכה ולולב, אלס די מצוות. און דא וואלט ער ווען געקענט זאגן הלכות חמץ ומצה פון פסח, אבער אונז האבן נישט קיין קרבן פסח, ווייל קרבן פסח האט ער געלייגט צווישן די קרבנות.

Speaker 2: אלע קרבנות, רייט.

די ליסט פון אכט מצוות

1 Speaker: ס'איז אזוי, זאגט דער רמב"ם, לאמיר לערנען קודם מיט די... מיט די... על כל פנים, דאס איז די נקודה. קום יעצט, ס'איז דא אכט מצוות לויט'ן רמב"ם אין חמץ ומצה, ובכללן שמונה מצוות. שלש מצוות עשה וחמש מצוות לא תעשה. די זענען די פרטים. ס'איז דא אכט מצוות, דריי פון זיי זענען מצוות וואס מ'דארף טון, און פינף פון זיי זענען זאכן וואס מ'דארף נישט טון. און די סדר איז אזוי, זיי האבן זיך געמוטשעט מיט די סדר דאס ערשטע מאל, האבן זיי נישט געדענקט.

(א) נישט עסן חמץ ביום ארבעה עשר מחצות היום ולמעלה. (ב) להשבית שאור מארבעה עשר. די מצוה פון תשבות שאור, שלא יראה חמץ כל שבעה. און נאכאמאל, דאס רעדט ער פון אן עקסטערע לאו. אויסער די לאו פון שלא יראה חמץ ביום ארבעה עשר מחצות היום ולמעלה, ס'שטייט נישט ביז ווען עס ענדיגט זיך. דער רמב"ם איז חושש אז עס ענדיגט זיך אין פסח, יא.

2 Speaker: אה, ס'איז אן עקסטערע מצוה פאר נאר יענע טאג?

1 Speaker: ס'שטייט די ווארט "למעלה", אפשר מיינט דאס למעלה און למטה...

2 Speaker: ניין, ניין, ניין, ביז די ענד פון די טאג.

1 Speaker: ס'איז דא אן עקסטערע מצוה.

דיסקוסיע: וועלכע זענען די מצוות עשה?

2 Speaker: איי. און להשבית שאור מארבעה עשר, איז דאס א מצוות עשה? וואס זענען די מקורות פאר דעם?

1 Speaker: דער רמב"ם ברענגט ער ברענגט די פסוקים, ער ברענגט די פסוקים. די פסוקים. נו, מ'מוז נישט צוקומען צו די פסוקים, און דו וועסט דאס ברענגען, וועסטו זען די פסוקים.

2 Speaker: רייט, ס'איז שוין ברענגען.

1 Speaker: סאו, די ערשטע פסוק איז... סאו קודם איז די פסוקים אין פרשת בא, וואס רעדט וועגן... ס'איז דאך דא דריי מצוות עשה. סאו לאמיר עס שוין טרעפן. ניין, ניין, לאמיר עס נישט אויסרעכענען, לאמיר זען וואס דער רמב"ם זאגט. וועלכע זענען די פאזיטיווע מצוות? אינטערעסאנט, קודם גייט... וועלכע דריי מצוות עשה זענען דא?

2 Speaker: אה, להשבית שאור איז א מצוות עשה.

1 Speaker: און די פסוק איז די ערשטע מצוה דאכילת מצה. די פסוקים אין פרשת בא, "על מצות ומרורים יאכלוהו". אבער דער רמב"ם רעכנט קודם אויס... סאו, איך גיי דיר ברענגען די פסוק וואס איז "שלא יראה חמץ ביום ארבעה עשר", "אך ביום הראשון תשביתו שאור מבתכם". וואו שטייט דאס? דאס איז די ערשטע וואס ער רעכנט אויס, ווייל דאס איז אין חז"ל "אך חלק". אזוי, קום אהער. אמת, איך וויל נאר טרעפן דא, און איך וויל דיר שוין טרעפן וואס די פסוקים וואס ער ברענגט.

דער סדר פון די תורה, משנה, און רמב"ם

1 Speaker: ס'איז אינטערעסאנט אז די תורה אפערעט בכלל נישט די זעלבע וועג בכלל. זי האט נישט קיין שום קעפל, כאילו. דו ווייסט וויאזוי ס'גייט די סדר וויאזוי די תורה פארציילט די סיפור יציאת מצרים? אויף די סדר הזמנים. וואס דו גייסט טון באשמורת הבוקר, וואס דו גייסט טון נאכמיטאג. ס'איז זייער א שיינע, ס'איז א קאלענדאר, יא, אויב דו קוקסט די פסוקים אין פרשת בא, די סדר הפסוקים. ס'איז נישט אזוי ווי "זאת חקת הפסח". ס'איז נישט אזאך וואס די תורה הייבט זיך אן מיט "זאת חקת הפסח", מיט אזא העדינג, אזוי ווי עס איז. ס'איז מער אזוי ווי א סדר הזמנים. זי זאגט פאר די אידן אזוי, זיי זאלן געדענקען, דאס איז וואס ס'איז געקומען צו די דין די נעקסטע פאר טעג. און עס הייבט זיך אן די ערשטע מצוה, "ויקחו להם איש איש לבית אבות". אבער דאס איז איינס פון די מצוות אין נדרים ונדבות, דו דארפט קוקן וויאזוי דער רמב"ם לערנט, און עס גייט אזוי ווייטער, פונקטליך וויאזוי דער קרבן איז, און נאכדעם קומט די מצוה

פון וויאזוי מ'זאל בראטן דעם קרבן פסח, און נאכדעם קומט "על מצות ומרורים יאכלוהו", און נאכדעם דאס אז מ'גייט דארפן אויסראטן די חמץ נאך פאר'ן שעכטן, איז שפעטער, לעבט מען שפעטער אין די פסוקים.

עס איז אינטערעסאנט וויאזוי די תורה טוט עס, און וויאזוי די משנה טוט עס, און וויאזוי דער רמב"ם טוט עס. די משנה הייבט זיך דאך אן "אור לארבעה עשר בודקין את החמץ", מ'קען זאגן אזוי, די משנה גייט נישט אזוי פאקוסן אויף די עיקר פון די קרבן, ווייל די משנה וואלט דאך געגאנגען לויט די קרבן וואלט עס אנגעגאנגען מיט...

2 Speaker: ניין, די משנה גייט לויט די סדר הזמן.

1 Speaker: יא, סדר הזמן, אבער די משנה וואלט געקענט טון אהייבן מיט... די משנה וואלט געקענט אנהייבן מיט אה... וויפיל טעג איז דא בדיקה?

2 Speaker: וועטאווער.

1 Speaker: "ויקחו להם איש שה", די משנה וואלט געקענט זאגן, א פאר ימים לפני פסח גייט מען און מ'נעמט זיך א קרבן.

2 Speaker: אזוי די משנה אפערעט נישט מיט זאכן וואס איז נישט נוהג לדורות, נאר אביסל, ווייל עס שטייט דאך הלכות קרבן פסח.

1 Speaker: די זאכן וואס זענען געווען נאר איינמאל, די משנה רעדט זאכן וואס זענען געווען בזמן בית המקדש יעדע יאר, אבער א זאך וואס...

2 Speaker: אה, "ויקחו להם איש שה" איז נאר געווען א מצוה אין מצרים?

1 Speaker: אה, אה, אה, אקעי, אקעי, סאו טאקע די משנה הייבט אן מיט די סדר פון... ערב יום ארבעה עשר הייבט זיך אן די ערשטע זאך, פארדעם איז דא א מצוה פון בדיקה וואס די חז"ל האבן געמאכט, מ'הייבט אן מיט א סדר. ס'איז גוט, א חצות גייט מיט די פארברענען, און אינמיטן איז דא א פסח.

מ'דארף פארשטיין די עקזעקט סדר פון די מצוות. עס איז וויכטיג וועלכע נאמבערס די מצוות זענען. דא זענען דא אכט מצוות, יא? ביי די סוף פון די הקדמה קען מען מסתם טרעפן די מצוות שנעלער. די סוף פון די הקדמה פון די משנה תורה. דארט ברענגט ער די פסוקים אויך. דארט ברענגט ער די פסוקים פון יעדע הגדה, וואס איך טרעף נישט למשל די ערשטע מצוה דא. האסט די הקדמה, האסט אדער, האסט ספר המצוות, אין זייער ווערסיע איז זייער גרינג צו טרעפן.

2 Speaker: יא, אבער די חזון איש ספר איז מיינער.

1 Speaker: ווי איז די ספר המצוות די ערשטע הקדמה? און דו האסט געזאגט דו גייסט טרעפן דעפיניטלי, טרעפן קודם די לאו עשה.

2 Speaker: אמם, מצוה, אין ספר המצוות איז מצוה לאו עשה קצ"ז, קצ"ח, קצ"ט, ר', ר"א.

1 Speaker: דערנאך איז נישט ר"א? ר"א ביי קוד?

2 Speaker: אהא.

1 Speaker: סאו קצ"ז, קצ"ז און ווייטער, קצ"ז ביז ר"א איז אה.

2 Speaker: הא נאכאמאל.

הלכות חמץ ומצה — סדר המצוות אין ספר המצוות און משנה תורה

סדר המצוות אין הלכות חמץ ומצה

1 Speaker: און נאכדעם קומט מען צוריק צו... שפעטער קומט מען צוריק צו די סדר ביים סוף. און אינמיטן איז דא פסחים. מ'דארף אריינגיין אין די עקזעקט סדר פון די... ווייל דו זעסט וועלכע נאמבערס די מצוות זענען. נאכאמאל, דא זענען דא אכט מצוות, יא?

2 Speaker: ביי די סוף פון די הקדמה קען מען מסתמא טרעפן די מצוות שנעלער. די סוף פון די הקדמה פון די משנה תורה.

לאדושיק פון הלכה, און דאס איז ארגאניזירט לויט די סדר התורה אדער לויט זיין אייגענע חשבונות וואס ער האט דארט.

און דא גייט אזוי, ס'איז דא י"ד, כל שבעה, און ליל פסח. קוק, די ערשטע צוויי איז נישט עסן חמץ, נישט עסן חמץ פון י"ד מחצות היום ולמעלה, יא, דאס איז י"ד. אויך איז דא די מצוה פון להשבית שאור מ"ד, יא, דאס איז די ערשטע. נאכדעם איז דא ג', נישט עסן חמץ כל שבעה, נישט עסן תערובת חמץ כל שבעה, און לא יראה ולא ימצא כל שבעה, דאס איז ה' און ו'. נאכדעם איז דא די מצוה פון עסן מצה זכר ליציאת מצרים.

חילוק אין סדר פון מצוות עשה

Speaker 1: ס'איז אויך אינטערעסאנט, איך האב באמערקט אז אין מצות עשה קנ"ו קנ"ז, די מצות עשה קנ"ו איז לבער חמץ, דאס איז בעצם די מצוה דא ג', אה סארי, די מצוה ב' דא. קנ"ז איז לספר יציאת מצרים, און קנ"ח איז לאכול מצה. און ביי אונז גייט עס פארקערט, קודם לאכול מצה און נאכדעם לספר יציאת מצרים. אינטערעסאנט. למעשה אין די תורה שטייט קודם לאכול מצה און נאכדעם לספר יציאת מצרים, לויט די פסוקים וואס זיי ברענגען דא. ער זאגט דאך אז די מצוה פון מצה גייט אזוי ווי עס שטייט אין פרק י"ג.

Speaker 2: אה, דו רעדסט פון די מצות עשה?

Speaker 1: יא. קנ"ו, קנ"ז, קנ"ח.

Speaker 2: אה. דו ווילסט לערנען די ספר המצוות?

Speaker 1: איך האב נישט די ספר המצוות דא.

Speaker 2: אקעי. לאמיר פרובירן, ווי איז עס?

דיסקוסיע: די סדר אין רמב"ם

Speaker 1: סאו, לאמיר גיין מיט די סדר אין רמב"ם. קודם איז די לא תעשה'ס. דער רמב"ם גייט מיט די סדר אין רמב"ם. קודם איז סיי.

Speaker 2: ניין, דער רמב"ם רעכנט קודם וואס מ'טאר נישט עסן.

Speaker 1: ניין, אבער דער ספר המצוות גייט לויט די סדר.

Speaker 2: אבער מ'דארף וויסן, זיי האבן דאך אן הקדמה, און זיי זאגן אז דאס איז א טפל צו אונזער מעין למוד פון משנה תורה. זאל מען גיין מיט יענע סדר?

Speaker 1: אקעי.

מצוה א' — להשבית שאור (מצות עשה קנ"ו)

Speaker 2: ציוונו לבער החמץ מבתינו, קנ"ו. דאס איז די ערשטע, אקעי, קנ"ו. לאמיר זען. קנ"ו. האט אונז די תורה געזאגט, "אך ביום הראשון תשביתו שאור מבתיכם". און דאס איז די מצוה פון תשביתו שאור.

דיסקוסיע: חמץ און שאור — וואס איז דער חילוק?

Speaker 1: אינטערעסאנט, וואס איז די פשט? חמץ און שאור איז די מצוה צו פארברענען. ביי די וועי, ס'איז זייער אינטערעסאנט וואס איז די פשט. זיי האבן זיך געמוטשעט פאריגע מאל אז ס'איז דא נאר איין חילוק וועגן צרעת אדער עפעס.

Speaker 2: צווישן חמץ און שאור?

Speaker 1: יא, עפעס אזוי. וואס איז די פשט? לאמיר זען. זעבן טעג, "אך ביום הראשון תשביתו שאור מבתיכם". זיי האבן זיך געמוטשעט אז אויב לערנט מען פשוט המקרא עד הסוף, קען מען לערנען אינגאנצן אנדערש אין די פסוקים, כאילו אז דא... לאמיר זען וואס שטייט אין די פסוקים. זיי האבן געהאט עפעס אזא מין וועג וויאזוי מ'וואלט געקענט לערנען.

Speaker 2: אה, מ'וואלט געקענט בטעות לערנען אזוי.

פשט'ן מקרא לויט די מציאות פון אמאל

Speaker 1: אה, דארט ברענגט ער די פסוקים אויך. דארט ברענגט ער די פסוקים פון יעדע הקדמה, וואס איך טרעף נישט. למשל, די ערשטע מצוה דא...

Speaker 2: האסט די הקדמה, האסט ספר המדע, און זייער ווערסיע איז זייער גרינג צו טרעפן עס.

Speaker 1: יא, אבער די חדר הספות איז מיינער. וואו איז די ספר המדע אדער הקדמה?

Speaker 2: יא, דא איז גרינג צו טרעפן דעפיניטלי. דארף מען קודם די לא תעשה.

Speaker 1: אה, מצוה... אין די ספר המצוות איז מצוה לא תעשה קצ"ז, קצ"ח, קצ"ט, ר', ר"א.

Speaker 2: דאס איז נישט ר"א.

Speaker 1: ר"א אויך?

Speaker 2: אה, סאו קצ"ז, קצ"ז און ווייטער. קצ"ז ביז ר"א איז...

Speaker 1: אה, נאכאמאל, אה, קצ"ז איז "שלא יראה חמץ בפסח". וועלכע מצוה איז דאס דא?

Speaker 2: "שלא יאכל חמץ בפסח". וועלכע איז דאס?

Speaker 1: ג'.

Speaker 2: וואס איז ג'?

Speaker 1: ג' מיינטו פון די סדר וואס איז דא, פון הלכות חמץ ומצה?

Speaker 2: אה, "שלא יאכל חמץ בפסח". יא.

Speaker 1: יא.

חילוק אין סדר צווישן ספר המצוות און משנה תורה

Speaker 2: אין ספר המצוות איז די סדר אביסל אנדערש. ווייל אין ספר המצוות גייט ער נישט לויט די סדר פון די זמן, ער גייט לויט די סדר פון חשיבות. ווייל ער האט געמאכט פערס. ער האט אנגעהויבן מיט יסודי התורה, נאכדעם איז ער געגאנגען צו עבודה זרה, נאכדעם איז ער געגאנגען צו חוקות הגוים, און דא איז ער אריינגעפארן צו ימים טובים. ער פערט זיי מער אין סעטס אין ספר המצוות.

סאו עס מאכט מער סענס צו זאגן די עצם איסור פון חמץ, נאכדעם די דיטעיל אז מ'עסט אויך נישט חמץ פון א טאג פריער פון חצות. ווייל מ'גייט נישט אזוי לויט די... ער טראכט נישט אזוי ווי די לוח.

דא גייט ער צו די לוח, ער גייט ספר זמן, א יום טוב. סאו וואס איז די ערשטע זאך פון די יום טוב? ערב יום טוב הייבט זיך אן די ערשטע פון די מצוות פון יום טוב. דאס איז די פשט.

Speaker 1: איך האב געמיינט אז די רמב"ם גייט קיינמאל נישט... ס'איז דאך לויט די זמנים.

Speaker 2: דא גייט ער יא לויט די לוח. סאו דאס האט אים אן ארט אין ספר זמנים. לאמיר זען. אבער פארוואס זאל ער נישט האבן געשעצט ביי אנדערע ימים טובים?

Speaker 1: יא, ס'איז זיכער אז די סדר פון די מצוות דא גייט לויט די לוח. איך ווייס נישט צו דער רמב"ם גייט לויט די לוח. לאמיר זען וואו נאך איז שייך. לאמיר זען, ביי שופר וסוכה ולולב, וואס יעדער איינער פון זיי האט נאר איין מצוה, איז נישטא וואס צו גיין מיט די סדר הלוח. לאמיר זען וואו איז יא שייך.

דריי קאטעגאריעס פון מצוות לויט צייט

Speaker 2: ס'גייט עפעס אזוי. קוק, ס'איז דא דריי קאטעגאריעס דא. דו דארפט געדענקען, ס'איז דא צוויי חילוקים פון ספר המצוות אונזערע. איך מיינ, מער ווי חילוקים. דער ערשטער חילוק איז, ספר המצוות איז צעטיילט אויף א ספר על עזות, אז דא גייט עס צוזאמען אויף א... פעקענזשעס. די צווייטע, די צווייטע וואס דא איז דא, איז ארגאניזירט לויט די

נאר וואס דען וועסטו אוועקלייגן די סאור, און וואס זיי האבן געזען, אדער איז עס א slippery slope אז דו האסט די סאור, יא צו מאכן חמץ? אדער איז עס אפשר אן עקסטערע מצוה אז דו זאלסט אוועקווארפן, אזוי ווייט אז דו זאלסט אפילו אפשיידן די חמץ, אז דו זאלסט אפילו אוועקווארפן די סאור. סאו אדער איז עס אן עקסטערע איסור אויף די סאור, אדער פארקערט, די סאור אליין איז נישט אסור ווייל ס'איז נישט קיין דבר שהוא אכילה. מנין שמבערים חמץ? שטייט דאך נאר תשביתו שאור. וויאזוי ווייסט מען אז מ'איז משבית חמץ? דארף מען שוין נאר שאור.

ווייטערע אנאליז פון די פסוקים

Speaker 2: סאו לאמיר זען ווייטער די פסוקים. דו פארשטייסט, יא, "כל אוכל חמץ ונכרתה". אה, פון דא איז משמע אז "כל אוכל חמץ". אה, סאו וואלט איך געזאגט שפעטער נאכאמאל, סאו עולה ומצוה טאקע. אבער איך מיינ אז דאס איז מער די פשוטות פון פשוט'ן מקרא, אז מ'דארף קוקן זייער שטארק אויף די מציאות.

יעדער מענטש האט ליב צו באקן ווי אפט מ'קען. סאו מיר האבן געהאט אלע מיני עסנווארג וואס אונז האבן, אבער ווען מ'האט געהאט מעל און טייג, האט מען געבאקן פרישע ברויט. יא, ספעציעל א יום טוב באקט מען פרישע ברויט. קומט דא, יום טוב האט מען געבאקן פרישע ברויט. זאגט דער פסוק, די טעג איז די טעג פון מצוה, נישט פון ברויט. סאו ס'איז נישטא קיין ריזן אז א מענטש זאל האבן ברויט, ווייל ברויט איז א זאך וואס מ'האט ליב צו עסן פריש. און די זיבן טעג עסט מען נישט פריש שלחן ערוך, און די זיבן טעג באקט מען נאר פרישע מצות. ס'איז נישטא קיין ריזן אז א מענטש זאל עסן נישט פרישע חמץ. און נישט זעהן נישט אהין. סאו ס'איז דאך קיין חמץ. נאר וואס יא, וואס איז דא א שאור? נאר וואס דען, ער האט מורא אז זיינע קינדער, אדער ער אליין, ער גייט זיך אנכאפן מיט נסיונות, און ער גייט גיין מאכן יעצט חמץ אנשטאט מצות, אדער ער גייט פארגעסן. זאגט מען, ווארף אויך ארויס די שאור. רייט? און חמץ איז דאך פשוט'ער, דו האסט נישט, ווייל מען באקט יעצט פרישע מצות, פארוואס זאלסטו עסן יעצט פרישע חמץ? יעצט איז די צייט צו עסן מצות.

קל וחומר פון שאור צו חמץ

Speaker 1: אז ס'שטייט אין די עשרת הדברות "שאור", קען ער טראכטן אז ממילא חמץ וואס איז איבערגעבליבן, אבער די פסוק זאגט יא, חמץ איז א לאו, ס'איז א גרויסע הארבע זאך, "כל אוכל חמץ ונכרתה". סאו ממילא גייסטו נישט באקן חמץ. און נישט נאר דאס, ס'איז דא א כרת.

Speaker 2: מ'קען יא פארשטיין, מ'קען יא פארשטיין, מיט די זעלבע לאדזשיק קען מען פארשטיין אז חמץ איז די זעלבע איסור. פארוואס דארף מען אוועקווארפן שאור? כדי דו זאלסט נישט באקן חמץ. פארוואס זאלסטו נישט באקן חמץ? ס'איז כרת, "ונכרתה". סאו פאר די זעלבע געלט קען מען אויך פארשטיין אז מ'דארף אוועקווארפן חמץ. אדער קענסט זאגן אז אלטע חמץ זאל מען עניוועי נישט עסן. נו אקעי, מ'זאל עניוועי נישט עסן, איז עס הפקר, איז עס וואטעווער, איז עס נישט אזוי ווילד פארוואס אונז פארשטייען מיר.

ס'איז דא איין פלאץ, אקעי, ס'איז דא צוויי זאכן. אבער דו קענסט אפילו זאגן די גמרא וויל, דו קענסט זאגן צוויי קלי חומרים אז חמץ זאל מען זיכער נישט האבן. ווייל שאור עסט מען נישט, קיינער באקט נישט אריין אין שאור. נאר וואס איז די חשש? אז דו וועסט מאכן פון דעם חמץ. ממילא, קיצור, שאור טאר מען נישט האבן וואס מ'קען מאכן חמץ, סאו חמץ אליין טאר מען זיכער נישט האבן.

דער חידוש פון חז"ל

Speaker 2: מ'קען זעהן וועגן וואס מ'זאל זאגן אז פון "השבתת שאור" זאל מען אויך אפלערנען "השבתת חמץ". אבער דאס וואס מ'האט געמאכט אז שאור און חמץ האבן אלע די זעלבע הלכות, און די תורה זאגט עס נאר פאר אן עקסטערע ריבוי כדי מ'זאל ארויסלערנען עפעס הלכות פון ביטול און אזעלכע סארט זאכן, איז א חידוש.

Speaker 1: מ'וואלט געקענט מאכן אזא פשט, מ'וואלט געקענט זאגן אזוי: "שבעת ימים מצות תאכלו" — זיבן טעג זאל מען מאכן מצות. "אך ביום הראשון תשביתו שאור" — דעם יום הראשון זאל מען משבית זיין די שאור וואס מ'האט געמאכט, וואס פון דעם האט מען געבאקן אלע מצות אדער וואס?

Speaker 2: נישט די מצות, די חמץ. שאור איז זיכער וואס מ'מאכט חמץ מיט דעם.

Speaker 1: אה, אבער מ'זאל משבית זיין שאור. פארוואס? ווייל "כי כל אוכל חמץ" — ווער ס'עסט חמץ די זיבן טעג, "ונכרתה".

Speaker 2: ונכרתה.

Speaker 1: למעשה, זאגט מען אז מ'האט אוועקגענומען די שאור וואס פון דעם מאכט מען אלע... כאילו דו זאגסט נישט מער ווי אז, אקעי, איך וועל אוועקטוהן די שאור, קען מען לערנען. מ'קען לערנען אז ס'איז דא אן עקסטערע אזהרה אז די שאור וואס איז חשוב'ער, וואס פון דעם מאכט מען אלע ברויט, זאל מען אויך אוועקווארפן.

Speaker 2: וויאזוי שטייט נאך אמאל? ווי נאך שטייט עס איז אן עשה? "שבעת ימים שאור לא ימצא".

Speaker 1: ניין, ס'איז אינטערעסאנט, אבער מ'קען לערנען צוויי פשטים. מ'קען לערנען אז שאור איז דא אן עקסטערע איסור, אדער מ'וואלט געקענט זאגן אז די עיקר איסור איז די חמץ, אבער כאילו דו זאלסט אוועקנעמען כדי דו זאלסט נישט האבן קיין שאור צו מאכן חמץ. אדער זאגט מען, אפילו די שאור איז נישט די איסור, ס'באדערט מיר נישט אז דו עסט שאור, עסן וועסטו דאך נישט. איך זאג נישט אז ס'איז דא נישט קיין זאך וואס דו עסט, אבער אז דו האסט שאור, איז עס צו גיין מאכן חמץ אדער עפעס אזוי.

פשט'ן פשט: פארוואס תשביתו שאור און נישט תשביתו חמץ?

Speaker 2: געטראכט, דאס איז וואס איך מיינ לכאורה, פשוט'ע פשט. ווייל שאור איז דאך די זאך וואס מאכט חמץ. דו דארפט האבן די שאור. אבער פארוואס זאל מען אוועקווארפן די שאור? ווייל ס'איז די מעין אינגרידיענט. מ'עסט דאך נישט די שאור. איז דאך געטראכט אז דערפאר די מצוה פון תשביתו שטייט נישט קיין תשביתו חמץ, שטייט דאך תשביתו שאור.

Speaker 1: אה, ווייל אז דו גייסט נישט האבן קיין חמץ, גייסטו אויטאמאטיש ווערן מושבת.

Speaker 2: חמץ פלעגט מען באקן יעדן טאג. סא ער פארשטייט זיך אליין אז מ'גייט נישט באקן פון א טאג פארדעם. ס'קומט אהער צו יום טוב, און די זיבן טעג גייט מען נאר עסן די מצות. סאו אויטאמאטיש גייט נישט זיין קיין פרישע חמץ. וואס גייסטו יא האבן? גייסט האבן סאור, וואס פון דעם מאכט מען חמץ. זאג איך דיר, זאלסט אויך אוועקווארפן די סאור, כדי זאלסט נישט האבן חמץ. נישט נאר זאלסטו באקן פרישע מצות יעדן טאג, און אויטאמאטיש פארשטייט זיך אז דאס איז נישט חמץ.

פארטיפונג: די לאגיק פון טשעינדזשן די דייעט

Speaker 2: נאכאמאל. ס'איז אזוי, די תורה קומט אריין און זאגט, די זיבן טעג האב איך פאר דיר זאלסט עסן מצות. וואס מיינט דאס? אז דו זאלסט טשעינדזשן דיין דייעט, יא? די זיבן טעג וויל איך אז דו זאלסט טשעינדזשן דיין דייעט. וואס טייטש, אנשטאט וואס דו זאלסט יעדן טאג באקן פרישע ברויט, זאלסטו יעדן טאג באקן פרישע מצות, שבעת ימים. און אז דו גייסט באקן מצות, גייסטו אויטאמאטיש נישט האבן קיין חמץ, ווייל דאס איז די טעג וואס מ'האט געטשעינדזשן די דייעט צו מצות, ווייל זיי ווילן געדענקען יציאת מצרים וכו'. סאו אויטאמאטיש גייסטו נישט באקן קיין חמץ. איך פארשטיי אזוי ווי קיינער גייט נישט מאכן קיין טשיזקעיק סוכות ווען מ'האלט אינמיטן עסן פלייש. יעצט איז פלייש די מעניו, און יעצט עסט מען נאר מצות, און חמץ עסט מען יעצט נישט.

פארמולירונג אין לשון הפלפול

1 Speaker: אקעי, סאו לאמיר גיין מיט א שארפערע פלפול. בתורה כתיב "השבתה רק על שאור", ואף שלפי הפשטות לפי שאסור לאכול חמץ, ממילא יש גם להשבית שאור כדי שלא יבוא לעשות חמץ. אבל מי שיש לו חמץ מערב פסח, לא נתבאר שצריך לבערהו, אלא אפשר לומר שלא יאכלנו זהו, וכהאי גוונא בכמה דברים. לומר שזה פשוט כהלכות חמץ, ועיקר הטעם שאין שאור כדי שלא יעשה חמץ, קאלצקין שחמץ עצמו הוא ממשול לאחר.

2 Speaker: קענסטו אזוי צולייגן אז דער וואס נכשל ווייסט נישט די חומר, וואס שטייט גלייך נאך דעם, דער וואס נכשל ווייסט נישט די חומר פון חמץ. מיינ גוטער קאלצקין, ועדיין לא נתברר בפירוש שיש איסור על חמץ דאפשר שאין בו תערובת חמץ ישן.

1 Speaker: דאס איז נישט ריכטיג.

הלכות חמץ ומצה — השבתת שאור, ביעור חמץ, וסיפור יציאת מצרים**השבתת שאור — שאלות בנוגע sourdough starter****1 Speaker:**

קענסטו דאך צולייגן אז די ונכרתה, וואס איז די חומר וואס שטייט גלייך נאך די ונכרתה? וואס איז די חומר פון חמץ? ודאי, לא מצינו בפירוש שיש השבתה על חמץ דאפשר שאין השאור ראוי לאכילה. חמץ ישן איז נישט ריכטיג, אבער דאס מוזט איר. יא, איך ווייס עס.

אבער מ'נוצט דאך אויך דא, ס'איז דאך אויך דא די לשון "תשביתו שאור מבתיכם". קען זיין אז פון דעם איז דאך נישט קיין חמץ, ממילא קען נישט קיין חמץ געהעריג זיין.

2 Speaker:

אקעי, מ'וועט באלד רעדן וועגן יענע מצוה, ס'איז אן עקסטערע מצוה דא. אקעי.

1 Speaker:

דאס איז אין קאפיטל י"ב. די רמב"ם איז ווייטער אינטערעסאנט, אבער די לשון הרמב"ם איז "וצונו על דבר חמץ, והיא מצות השבתת שאור". איך מיינ, אין די תורה שטייט השבתת שאור, זעט אויס אז שאור און חמץ האבן חז"ל אויסגעלערנט ווי ס'איז איין גרויסע קאטעגאריע. ס'איז נישט צוויי עקסטערע דינים, ס'איז נישט דא בכלל חילוק ביניהם להלכה, אלא לענין שיעור. ס'איז דא קליינע חילוקים.

אפשר איז די מציאות אנדערש. איך קוק אן שאור אזוי ווי די sourdough starter למשל. ס'איז געזאגט געווארן זייער קלאר דאס, אז אפשר אין חז"ל'ס צייטן איז עפעס טאקע געווען אנדערש ביים שאור.

אויב דו קוקסט אן די שאור דא, די starter, די yeast, איך מיינ נישט די היינטיגע. און אפילו ביי די שאור, ס'שטייט וועגן דעם אז א שאור וואס איז נישט ראוי לאכילה, מען קען נישט קיין חמץ.

2 Speaker:

זייער גוט, מ'וועט רעדן וועגן דעם, באלד וועט מען אנקומען וועגן דעם. אבער מ'רעדט וועגן די השבתה, ס'איז דא א מצוה, ס'איז דא אן עשה און א לאו. די השבתת שאור, די פשט, די חידוש פון אים איז אז ער זאגט אז ס'איז דא חמץ, און דאס דארף מען ארויסנעמען.

פראקטישע שאלה: sourdough starters אין שטוב**2 Speaker:**

איך האב דאך שוין געהאט שאלות פון אפאר פרויען וואס האבן געפרעגט שאלות וועגן די starters וואס זיי האלטן אין שטוב. איך ווייס אז ס'איז דא וואס געבן זיך אן עצה און פארקויפן חמץ, אבער צו מיר זעט עס אויס אזוי סימפל, נאנט צו וואס ס'שטייט אין די פסוקים, "שאור לא ימצא בבתיכם". ווארף עס אוועק, ס'איז דא גענוג יום טוב צו זארגן פאר פרישע starter. דו קענסט מאכן נייע starter. דו קענסט קויפן פון א גוי א קליין שטיקל starter. מ'קען קויפן starter, ס'איז דא די זאך ווי מ'באקומט starter.

אבער עס האלטן און פארקויפן אין חמץ, דאס איז די מערסטע שאור פון די פסוק רעדט.

1 Speaker:

תשעה, יא, עפעס וואס האט זייער טייג און מ'איז עס אראפגעקראצט, יא, דו ביסט גערעכט. מ'איז זיכער אז מ'רעדט וועגן דעם, אבער ס'איז א גוטע סברא וואס דו זאגסט. דאס איז דאך די תורה.

2 Speaker:

וואס איז בעיסיק? יא, אז א יונגל קומט אין חדר און זאגט, "די זייער טייג דארף מען ארויסווארפן פון ענקער הויז."

דיגרעסיע: מעשה פון ר' זלמן לייב פיליפ

1 Speaker:

אה, אקעי. יא. איך ווייס וויפיל איך ברענג דעם. דו געדענקסט די ר' זלמן לייב פיליפ'ס מעשה, יא? ס'איז געווען א גרויסע אסיפה וועגן די שייטלעך פון עמרי זלמן. איך האב נישט ליב די מעשה. איך קום דארף ביי דעם אנגעווייטאגט. פארוואס? ווייל ס'איז נאך נישט דורכגעגאנגען צוויי הונדערט יאר פון זיין פטירה? אויב יענע מעשה איז די ראייה, ער לעבט נאך, ניין? אויב יענע מעשה איז די ראייה, איז נישט משתמעק ביי דיר, ווייל אויף דעם איז דא א תורה, א שולחן ערוך. סערוויס. און אן אנדערע גנאי, אויב ס'איז... אקעי, צוריק צום ענין. ס'איז אן ענין פון הנהגה, ס'איז נישט קיין שאלה עכט להלכה, אבער מ'איז זיכער אז ס'איז אויסגעקלארט. יא, ס'איז פסח. דאס איז וואס פסח איז, און בעה"ק. אקעי.

דיסקוסיע: צי ביעור חמץ איז אן אקטיווע מעשה?

1 Speaker:

יעצט, קפ"ז איז אינטערעסאנט. וועגן דעם האב איך אמאל געלערנט באריכות וועגן מצות סיפור יציאת מצרים. וואס איז די מצוה פון סיפור יציאת מצרים? שטייט אז ס'איז דא א מצוה ביעור, וואס איז די ביעור חמץ. ער מאכט א גאנצע חיבור, איך גיי נישט יעצט דאס שרייבן. אממ, סיפור יציאת מצרים, ווי איז דאס? איי איי איי איי איי איי. אבער מ'לערנט דאך "ולא תסורו מן הדבר אשר יורוך". ס'איז נישט נאר תשביתו, ווייל כדי ער זאל נישט האבן חמץ. העלא? דו האלטסט מיט? ס'איז דאך דא "ולא תסורו מן הדבר אשר יורוך".

2 Speaker:

איין מינוט, דו ענטפערסט צוויי אנדערע זאכן. מ'ווייסט דאך אז ס'איז מער ווי סתם די תורה לייגט חורבא ציון, וויאזוי ס'זאל נישט זיין חמץ, איז דאך דא די "לא תסורו". נאכאמאל, מ'דארף די תורה אויף דעם. די תורה, אז דאס זאל זיין... ביז דו וועסט לערנען אין די חומש. די חומש זאגט "ביום הראשון". "ביום הראשון" דארף נאך א חידוש צו זאגן אז "ביום הראשון" מיינט י"ד. "ביום הראשון" קען מיינען וואס? דער ערשטער טאג פון ניסן, אדער וואס? דער ערשטער טאג פון פסח ווען מ'עסט די מצה, דעמאלטס תשביתו מתוכם.

1 Speaker:

קען זיין. איך האב אמאל געהאט אפשר א חידוש אויף "אך ביום הראשון", א חלק פון די פארשידענע חשבונות וויאזוי חז"ל האבן דאס געלערנט. רייט, און דארט איז דאך ווי ס'איז מסתייע נאך נישט קלאר אז ער מיינט דער ערשטער טאג פסח. נאך נישט קלאר אז ס'מיינט... ניין, נאך נישט קלאר אז ס'מיינט אז מען דארף טוהן אן עקשען. דו דענקסט אזוי ווי... עס איז שובת זיין שבת, דאך א מצוה עשה, עס מיינט אז מען זאל נישט טוהן קיין מלאכה. עס איז נישט, עס מיינט דאך נישט... אבער דו קענסט דאך נישט זאגן אז מען זאל שובת זיין פון באקן? עס איז נישט דא קיין ענין פון באקן, עס איז דא א לאו... אז עס זאל נישט זיין, אז עס זאל נישט זיין קיין חמץ, מ'זאל נישט איינקויפן. אה, די מצוה פון ביעור מיינט מער קומען מיט אן עקשען ארויסצונעמען. אבער דו קענסט זאגן קויף נישט קיין נייע חמץ קיינמאל, ווייל יעצט זענען טעג פון מצוה. קיינמאל, דער איסור איז געווען אויף קויפן

נייע חמץ, ווייל יעצט זענען טעג פון מצה, יעצט קויפט מען נישט קיין חמץ. אבער ער האט.

נאכאמאל.

Speaker 2:

ניין, איך בין נישט זיכער וואס דו מיינסט. נאכאמאל, די שאלה האט געוואלט אמאל לערנען די הלכות, אבער דו קענסט... אזוי ווי שובת זיין שבת, מיינט נישט קיין עקשען! דאך שובת זיין פון חמץ מיינט נישט אן עקשען! קענסט אים דאך פראקטיש דארפסטו עס ארויסנעמען? אויב דו האסט נישט ביסטו דאך... נאר, אבער איך בין זיכער אז אויב דו האסט נישט ביסטו פטור, דו וועסט זאגן די מצוה פון תשביח! וועגן ביעור חמץ, יא! ביעור חמץ מיינט דאך נישט אז איינער זאל גיין קויפן חמץ אין ברעקלין, כדי ער זאל האבן אן ענין! דער תורה רעדט...

Speaker 1:

א נארמאלע מענטש האט! נארמאלעס הייסט! יא!

Speaker 2:

עס איז צו טוישן די דייעט, כאילו... נישט די דייעט, די הויז! נעמען ארויס די... דער עיקר זאך איז דאך בדיקת חמץ דאורייתא לויט דעם! יא! אה, נאר! וואלטסט געקענט זאגן, נעם ארויס אויב... אויב קיינמאל, נעם ארויס די באקס חמץ! עס איז דא א חיוב גיין בודק זיין! אקעי, מסכים. אבער דער מחבר... יא, מחבר זאגט, איך וועל גיין אזא דאורייתא. יא. יא. אויף דעם מאכט מען דאך א ברכה. אדרבה. איך קען זאגן אז ס'איז יא עפעס א פאזיטיווע זאך. ער מאכט נישט קיין ברכה אויף שביית שבת.

שאלה: ברכה אויף ביעור חמץ ווען מען האט נישט קיין חמץ

Speaker 1:

עס איז א גוטע שאלה. עס איז א שאלה. וואס טוט זיך ווען א מענטש האט נישט קיין חמץ? קען ער נישט מאכן א ברכה על ביעור חמץ? אדער עס איז נישט קיין מעשה? איך ווייס נישט. לכאורה וואלט ער געדארפט קענען. וואס איז ער... פארקערט, ער האט נאך אסאך מער נישט קיין חמץ ווי דיר. אבער ער האט שוין נישט קיין חמץ פאר א חודש. אקעי, לאמיר עס שוין דורכגיין דעם שטיקל. איך ווייס נישט. יא. יעצט לאמיר איבערזאגן ווייל עס איז... נאכדעם האבן מיר געקויפט די נייע זאכן, ווען די ספירה ציט זיך אריין ביז פסח. יא. יא.

הלכה קפ"ז — מצות סיפור יציאת מצרים

Speaker 1:

וליל חמשה עשר בניסן. יא. בתחילת הלילה, מיינט צו זאגן פאר חצות? יא. פי חכם לשון המספר בכל מה שיוסיף במאמר ויאריך הדברים, ווער עס לייגט צו. ווען ער מאכט לענגער די זאך. ובגדולה מה שעשה לנו השם. ער מאכט גרעסער וואס דער אייבערשטער האט געטוהן. און ער מאכט גרעסער ווי שלעכט די מצרים זענען געווען. און מיר האבן גערעדט וועגן די ברכות אמאל. און ער מאכט און ער לויבט "כאשר נקמתנו מהם", ווי דער אייבערשטער האט אונז נקמה גענומען פון זיי, און ער דאנקט "להודות לאל על כל הטוב שגמלנו". יתר על כן, אז די פיר קשיות דארף מען מאריך זיין, אזויווי ס'שטייט אין די משנה, יא? "כל המאריך לספר ביציאת מצרים הרי זה משובח".

יעצט, וועלכע פסוק שטייט אויף דעם? א פסוק אין "והגדת לבנך".

ס'זעט אויס אין די רמב"ם ווי ס'איז אן ענין פון סיפור פארציילן, ס'איז אן ענין פון דאנקען, ס'איז אן ענין פון ביידע. ער זאגט נישט אז דו מוזט זאגן פאר די קינדער. "לספר", ער זאגט נישט וועגן קינדער גארנישט. ער זאגט מ'דארף רעדן וועגן יציאת מצרים.

Speaker 2:

"מהם ומהריחוס הדברים כולם", אזויווי בכל דור ודור, כביכול, בכל לשון. ער זאגט, בהקדמה, כביכול, רעדן צו די מענטשן וואס זיצן ארום דיר. רייט,

מ'וועט זען, אבער רעדן, זאגן.

Speaker 1:

"כל המרבה הרי זה משובח". ס'איז נישט דא קיין דין אזויווי בכל לשון, ס'איז נישט דא קיין דין בלשון הקודש אזויווי ס'איז דא ביי... אהא, ס'איז נישט א געוויסע... רייט. ס'שטייט, דו דארפסט זאגן וואס דו קענסט זאגן, כפי השכל. אהא. אזויווי תפילה אפשר, ס'איז דא תפילה בכל לשון.

רייט. און ס'איז משמע אז דער רמב"ם מיינט צו זאגן אז מ'דארף זאגן די אלעס, סיי "מה שהיה לנו ומה שהיה להם". איינס פון די דריי, אויב איינער איז זיך מאריך אויף איינס פון די דריי איז ער אויך יוצא געווען לכאורה. ער גייט אויס ווי דריי ענינים וואס איז דא דערין. אקעי, מ'דארף קוקן מער וויאזוי ס'איז טייטש אין די הלכות אין משנה תורה, צו ס'איז אדער-אדער. אקעי.

און דאס דארף זיין אנפאנג נאכט, "בשעה שיש מצה ומרור מונחים לפניך", כלומר בתחילת הלילה.

דער פסוק "והגדת לבנך" — זמן פון די מצוה

Speaker 1:

איך וויל פרעגן, די הקדמה וואס ער ברענגט צו, ס'שטייט "והגדת לבנך ביום ההוא". וואס איז די פירוש "והגדת לבנך"? ער זאגט, ווען איז דאס "והגדת לבנך"? "יכול מראש חודש תלמוד לומר ביום ההוא, ביום ההוא יכול מבעוד יום תלמוד לומר בעבור זה, בעבור זה לא אמרתי אלא בשעה שיש מצה ומרור מונחים לפניך". כלומר, זייער אינטערעסאנט, דער רמב"ם פרעגט, "למה מתחילת הלילה חייב לספר בשעה שיש מצה ומרור מונחים לפניך"? דאס איז די זמן ווען... יא, ס'איז נישט עפעס וואס די מצוה איז עקטשוועלי גורם, נאר די זמן זעט אויס.

Speaker 2:

אקעי, בלשון המכילתא. ס'איז זייער אינטערעסאנט פארוואס דער רמב"ם ברענגט די גאנצע "יכול מראש חודש". ניין, ער וויל פרעגן אז ס'איז דא אזא חיוב. רייט, באמת צו זיין די געדאנק פון "יכול מראש חודש" איז זייער אינטערעסאנט. וואס וואלט דיר איינגעפאלן אזא זאך ווי מראש חודש? אבער דער רמב"ם שטעלט זיך ביי "ביום ההוא". אזוי גייט זיך דער מדרש. פארוואס לייגט דער רמב"ם אריין די גאנצע זאך? אלע יסודות פון די מדרש, פון דרשת הדרשן, פון ספרים, איז זאכן וואס זענען מפורש. ער זאגט ווייטער, אפילו ווען איך וואלט ווען געקענט טראכטן אפילו אפילו ער איז רשע, אבער דעם שטייט די נעקסטע ווארט "בימי", ער מיינט נישט נאר ווען ער איז א שוטה, נאר אפילו ווען ער איז געווען צובראכן אז די זון זאל לערנען די מצוה.

שטייט זיך כדי צו ענטפערן דארף מען געבן אביסל די דעפינישאן פון די מצוה, אבער נישט קיין סתירה. ווייל ער זאגט אז די מערכה לספר זעט מען איז דא א שוואכע ראיה. וויאזוי האסטו געזאגט אז ס'שטייט מצוה? מצוה לספר, ס'שטייט די לשון פון די הגדה, ס'שטייט אין די משנה די לשון? ס'איז א פלא, איך ווייס נישט.

סיפור יציאת מצרים אלס מצות זכירה — נישט תלוי אין קינדער

Speaker 1:

ווייל ער זאגט אז דער ענין איז אן ענין פון זכירה, אזוי ווי קידוש. "אלו ואלו מדברי משה יש להם, בין לבן עצמו בין לבן חכם ובין לבן רשע". אה, ס'שטייט בין לבן עצמו בין לבן חכם. זעלבע לעוועל. אפילו ס'איז נישטא קיין קינד, איז נישט קיין חילוק. דער רמב"ם לערנט "יום שלום זכור את יום יציאת מצרים", כלאמר שיצווה לזכור כמו שאמר לזכור את יום השבת לקדשו. אזוי ווי אין קידוש איז דא אן ענין פון רעדן וועגן שבת, נישט נאר געדענקען שבת, דארף ערמאנען שבת. זכור מיינט ערמאנען, נישט געדענקען, יא? רעדן דערוועגן. אזוי איז דא אן ענין צו רעדן וועגן יציאת מצרים. די גאנצע, יא, ס'איז נישט משמע אז ס'איז דא אן ענין... אגעין, מ'זעט לכאורה אין די הגדה אז יא, ס'איז דא אן ענין, דער בן פרעגט, און

שיינע זאך. ס'איז דא א מצוה אז בשעת'ן נאכט זאל מען זאגן געוויסע פסוקים און זאגן געוויסע זאכן, אזוי ווי מ'טוט מיט מצוות קידוש, וואס איז אויך א זכר למעשה בראשית און זכר ליציאת מצרים. איי, פארוואס ביי שבת האבן מיר נישט געמאכט עפעס אן ענין אז דער קינד... ווייל ווען ס'שטייט "זכר", מיינט עס אויטאמאטיש אז דער קינד זאל... מ'קען זאגן אז ווען ס'שטייט "זכר" פאר עפעס, מיינט עס אויטאמאטיש אז מ'זאל עס איבערגעבן פאר די דורות הבאים, "למען ידעו דורותיכם".

דיון: פארוואס איז ביי סוכות נישטא קיין מצוה פון "הגדת לבנך"?

Speaker 1

פארוואס למשל ביי סוכות איז נישטא קיין מצוה פון "הגדת לבנך", אז מ'זאל ארויסלערנען "למען ידעו דורותיכם"? מה, די "למען ידעו" וואס שטייט ביי יציאת מצרים איז בסיפור. פארוואס פאלט ביי קיינעם נישט ביי צו זאגן אז ס'איז דא א געוויסע מצוה צו זאגן פאר די קינדער, "מיר זיצן דא, וואס איז געווען דעמאלטס"? מער נישט, נאר געזאגט אזוי ווי "למען ידעו דורותיכם". ס'איז דא "למען ידעו דורותיכם", ס'איז דא "זכר ליציאת מצרים" וואס שטייט אין די תורה, אבער די ציווי פון סיפור יציאת מצרים איז עפעס זייער אנדערש. ס'איז "והיה כי ישאלך בנך". אה, מיר גייען דאס זען. דער רמב"ם דערמאנט אין פסחים אז ס'איז "בו שואלין ודורשיין".

די משנה אין די הגדה — ראייה פון דער רמב"ם

Speaker 1

אבער ער ברענגט מיר זייער א גוטע ראייה, די משנה אין די הגדה. אה, זייער גוט. און וואס שטייט אין די הגדה? "אפילו כולנו חכמים, כולנו נבונים, כולנו יודעים את התורה, מצוה עלינו לספר ביציאת מצרים". כ'מיינ, דאס איז זיין ראייה, אזוי ווי קידוש. דאס איז די ראייה. ניין, ניין, דאס איז די ראייה אז ס'איז דא א מצוה. ביי די רמב"ם, יעדע מאל ס'שטייט אין חז"ל אדער א מקור אז ס'איז א מצוה, דאן איז עס א מצוה.

Speaker 2

ניין, איך טראכט אז ס'ברענגט אים אויך דעם געדאנק אז ס'איז נישט נאר אן ענין אז די קינדער זאלן וויסן, נאר ס'איז אן ענין פון ציווי לזכור. ער לייגט אויך אין דעם. ער ווייסט דאך שוין די סטארי.

Speaker 1

ער דערמאנט דאך די הגדה. ס'איז א מסקנא.

Speaker 2

אבער ער זאגט דאך, "מצוה עלינו לספר ביציאת מצרים". דאס איז די חידוש. ערשט וואלט איך געמיינט אז די מצוה איז אז די קינדער זאלן וויסן. ניין, די מצוה איז אז "מצוה עלינו לספר", אזוי ווי מ'דערמאנט פסחים. צו לספר, לויט'ן רמב"ם, מיינט נישט דערציילן, עס מיינט רעדן. יא. אויף זיך די מצוה. אקעי, שוין, זייער גוט. לאמיר גיין צו די נעקסטע מצוה.

דיון: פארוואס איז פסח אנדערש פון שבת?

Speaker 1

טאקע אינטערעסאנט, פארוואס זאל נישט איינעם איינפאלן אז למאי יעדער דערמאנט זיך באופן אקטיוו אזוי ווי פסח? פארוואס וועט דער עולם פארשטיין אנדערש? אדער שבת אפילו, אזוי ווי ס'שטייט "זכור את יום השבת", "זכור את יציאת מצרים", מען דארף אויסלערנען די קינדער, אזוי ווי ס'שטייט "זכור", אזוי ווי "הגדת לבנך". פסח דארף מען יא. וועלכע וועג וועסטו גיין מיט די קינדער?

Speaker 2

איך הער. מ'דארף וויסן, מ'קען גיין ביידע וועגן.

אכילת מצה — חיוב ערשטע נאכט לעומת שאר ימים

דער פסוק "בערב תאכלו מצות"

Speaker 1

אזוי ווייטער. אבער דאס איז זייער אינטערעסאנט, ווייל לויט ווי דער רמב"ם לערנט די מצוה אזוי, אזוי גייט אסאך מאל, דא פירט זיך דער מגיד, ער לייגט אראפ א מעשה, ס'איז געקומען א זוהן, דער זוהן פרעגט, זאגט דער חכם, רעדט מיט אים הויך. אבער וועט ער דאס נישט וועלן רעדן, וועט ער אים לערנען חורבן הבית. ער זאגט אז דיין זוהן זאל לערנען אפשר א מעשה, און דאס איז בכלל נישט די פוינט. דיין זון זעט אז דו טוסט די מצוה פון זאגן פאר דיין זון, און אזוי וועט דיין זון וויסן צו טון די מצוה פון זאגן פאר זיין זון ווען דער טאג גייט קומען.

Speaker 2

וואס מ'זאגט? מ'זאגט! מ'זאגט דאס וואס שטייט אין מחזור. מ'זאגט. דער אמת איז, ער זאגט וואס שטייט. ס'שטייט נישט דא אז דער אינגל זאל וויסן. ס'איז קיין ידיעה נישט, ס'איז א מצות זכירה. און ער זאגט אזוי,

סיפור יציאת מצרים ואכילת מצה — המשך דיון

סיפור יציאת מצרים — מהות המצוה

Speaker 1

ניין, ס'שטייט נישט אז דער זון... אז דער פוינט איז אז דער זון זאל הערן אפילו א מעשה. דאס איז בכלל נישט דער פוינט. ס'איז אז דער זון זעט אז מ'טוט די מצוה פון זאגן פאר דער זון. און אזוי דארף דער זון וויסן צו טון די מצוה פון זאגן פאר זיין זון ווען דער טאג גייט קומען.

וואס מ'זאגט? מ'זאגט, מ'זאגט וואס ס'שטייט אין די מחזור. מ'זאגט... איך האב מיר געזאגט, איר זאגט וואס ס'שטייט דא. ס'שטייט נישט דא אז דער ענין איז אז דו זאלסט וויסן. כ'האב געטון, ס'איז א מצות זכירה. און ער זאגט אזוי ווי... וויאזוי זאל מען זוכר זיין שבת? שבת איז נישטא קיין מצוה צו זאגן פאר די קינדער געווען א יציאת מצרים, ס'איז געווען א מעשה בראשית. דו קענסט זיכער זיין אז דאס איז די מטרה, די טעם פון די מצוה. רייט, אבער ס'איז נישטא קיין מצוה פון סיפור מעשה שבת. נאר וואס דען דא? זכירת מעשה שבת איז דורך קידוש. דער קינד לייגט צו קאפ און ער הערט אז ביי קידוש זאגט מען זכר ליציאת מצרים און זכר למעשה בראשית? ער לייגט נישט צו קאפ. ס'איז נישטא קיין מצוה אז מ'זאל עס פארציילן פאר די קינד. מ'באמבעלט נישט פאר די קינדער אז מ'גייט באקומען א גוטע מארק אויב מ'גייט וויסן וואס שבת איז, זכר ליציאת מצרים און זכר למעשה עולם. מ'מאכט קידוש, און דאס איז דער אופן הזכירה.

דער אופן הזכירה פון יציאת מצרים איז אז מ'זאל פארלערנען פאר די קינד די פסוקים, צו ס'איז אין אידיש, צו ס'איז אין לשון הקודש, דאס זענען אלע פרטי הדברים, אז די קינד זאל פארשטיין. און אזוי גייט די קינד געדענקען אז ער דארף עס אויך טון. וואס גייט ער טון? ווען ער גייט זיין גרויס גייט ער מאכן קידוש פאר זיינע קינדער. אבער קידוש שטייט נישט אז ס'איז פאר די קינדער. אבער אזוי איז די צורת המצוה, כדי די משנה האט אויך פארשטאנען, מ'זעצט זיך צוזאמען די קינדער, מ'מאכט קידוש, און מ'עסט.

איז דאס איז אינטערעסאנט, ס'איז זייער אנדערש ווי מענטשן געבן עס אן, אז דא איז דא א מצוה פון נעמען די קינדער און זיי מסביר זיין וואס ס'איז געשען. אויב איינער טוט דאס, איז ער לאו דווקא יוצא סיפור יציאת מצרים. סיפור יציאת מצרים מיינט די סדר, די אופן הסדר וויאזוי מ'טוט מען עס. ניין, איך וויל עס טון אביסל אנדערש. איך האב ארויסגענומען מיינע קינדער אויף א שפאציר אנפאנג פסח, און איך האב זיי פארציילט די גאנצע מעשה, און דערפאר גייען מיר היינט קומען זיך גרייטן צו מאכן די סדר. נישט דאס איז וואס די פסוקים רעדן, דאס איז נישט סיפור יציאת מצרים. סיפור יציאת מצרים איז אז ס'איז דא א נוסח פאר א קידוש, ס'איז זייער ענליך צו קידוש, ס'איז דא א נוסח וואס דאס זאגט מען, און דאס זעען די קינדער, און די קינדער ווייסן אז זיי זענען ווייטער ממשיך. ס'איז נישט אז ס'איז דא א געוויסע סטארי וואס דאס דארף איבערגיין.

און נישט נאר דאס, איך האב געקויפט פאר מיינע קינדער א זייער שיינע נייע בוק פאר סיפור יציאת מצרים, ער גייט דאס ליינען, און ס'איז נישט קיין שייכות. דאס וואס ער ליינט עס און ער ווערט געוואויר די מעשה איז א

Speaker 2:

ס'איז א חילוק אבער, דא איז דא א דעיט. דא רעדט ער, ער מאכט עס קלארער, ער זאגט די דעיט, פון י"ד בערב ביז כ"א בערב. סא פארוואס זאל מען זאגן אז די אלע טעג דארף מען עסן מצות? איך זע נישט פארוואס דו זאגסט אז דער פסוק איז א מקור צו זאגן אז ס'איז א חיוב. איך וואלט געזאגט אז ס'איז נישטא קיין חיוב.

Speaker 1:

דו ווילסט זאגן אז אלע מענטשן זאלן נישט טוישן פון סדר ההג?

Speaker 2:

איך וואלט געזאגט אז יא. דו ווילסט זאגן אז דו קענסט פון דא נעמען אז ס'איז דא א חילוק צווישן די ערשטע נאכט און די אנדערע? און דאס מיט די קרבן פסח, ס'איז ממש טייטש נישט.

דער פסוק "על מצות ומרורים יאכלוהו"

Speaker 1:

אקעי, דארף מען קוקן אין די אנדערע פסוקים וואס אפשר האבן חז"ל פון דארטן באקומען די געדאנק, ווייל די "על מצות ומרורים יאכלוהו" איז א חיוב, און ס'מיינט נישט אלע טעג. חז"ל האבן פארשטאנען אז מ'גייט נישט זיבן טעג עסן א קרבן פסח. סא די "על מצות ומרורים יאכלוהו", זאל מען עסן אים, דעם מצה. חז"ל האבן געוואוסט אז די ערשטע נאכט פון פסח עסט מען מצה, און מ'מאכט א פסח. "על מצות ומרורים יאכלוהו", צוזאמען מיט מצות ומרורים זאל מען עסן. סא זעט מען אז ס'איז א חיוב צו עסן מצה. נישט נאר ווייל ס'איז נישטא קיין חמץ עסט מען עניטינג. נישטא קיין חמץ, זאל מען עסן אדער פלייש אדער ברויט. ניין! "על מצות ומרורים יאכלוהו".

Speaker 2:

איך האב מיך אנשטאט געשטעלט מיט דעם. און לעבן שטייט...

Speaker 1:

מיר רעדן דאך יעצט אויב מ'דארף עסן מצה ווען מ'האט נישט די קרבן פסח.

Speaker 2:

איך בין מסכים. דאס אז מ'דארף עסן מצה צוזאמען מיט די קרבן פסח, דאס איז מפרש די פסוק. "אין צורך לראיה", א פסוק וואס דו זאגסט, אז די יעצט ווען מען דארף מען האט נישט קיין קדשים דארף מען עסן מצה, און די לילה דא דא איז עס לערנען פון בערך דעפינעטלי מצה, עס איז נישט קיין נפקא מינא וואס עס שטייט מיט דעם אין דעם פסוק.

Speaker 1:

אבער עס שטייט דאך אין דעם פסוק אז די אלע טעג זאל מען עסן מצה. זייער גוט, עס שטייט דאך אלעמאל דאך מען דארף עסן מצה. אבער וואס מען קען זאגן אז דער פסוק מיינט נישט צו זאגן סתם מצה, עס מיינט צו זאגן נישט חמץ, און דאס איז די תורה פון חמץ.

Speaker 2:

אבער די תורה וואלט געקענט זאגן מצה ומרור, וואלט עס דאך געשטימט מיט דעם "על מצות ומרורים יאכלוהו". איך וועל די מצה דאזענט העלפ מי פאר דיס פשט. אויב וואלט די עסן געווען, וואלט מען געזאגט אז די מצה ברויט איז נישט קיין מצוה און נאר דער פסוק זאגט, נעי, דאס ברויט וואס מען עסט געווענליך מיט עפעס א טעם, אז עס איז נישט נישט ריכטיג מיט דעם חמץ, דאס איז נישט ריכטיג.

Speaker 1:

סא איך טראכט אז חז"ל האבן געזען פון די קשר, דא עסט מען מיט די מצה נישט א זאך א מצוה צו עסן מצה מיט פסחים, און דא שטייט די מצה ברויט מיוחדית, אקעי, זייער גוט, איך האב דאס געזאגט, איך האב דאס געזאגט, איך האב דאס עפעס א פשט, וואס איז גערעכט לכאורה איז די ריזען פארוואס מען האט געמאכט די ערשטע נאכט זכר לקרבן פסח, און עס איז

אקעי, כ'זע אין כהן'ס, ס'איז דא א פסוק וואס שטייט, וואס איז שוין נישט קיין חיוב, ס'איז א היתר צו עסן מצה ביי פסח. ערב טוב, מ'האט עס שוין אמאל געלערנט, אבער איך געדענק נישט דעם פסוק על כל פנים. אבער וואס קען מען מילן מער טוב למצות? ס'איז אזא מין, איך האב דיר צוגענומען די אכילה, ס'דארף נישט פאסטן. ביי די וועי, די דיוק פון "בערב תאכלו מצות" איז איינע פון די פאניעסט מדרשים אין חז"ל. פארוואס? קוק אריין אין די פסוק. אקעי, וואו איז עס? מ'האט עס געליינט, רייט?

Speaker 2:

יא.

Speaker 1:

נישט אין דעם פסוק. קוק, לייך, לייך, לייך די פסוק. איך האב דיר די פסוק אין די... אקעי, די ערשטע... איך האב מיך אפשר אומגעזעצט אביסל. ווארט אויס, די ענד פון די ווערטער פון די פיעדזש. קוק אויף די פסוק. אקעי.

לימוד פנים — דער פסוק אין שמות

Speaker 1:

אקעי, די תורה זאגט אז די זיבן טעג זאל מען עסן נאר מצות, און שאור זאל מען ארויסטראגן פון די היים. ס'איז א יום טוב, און מ'זאל נישט טון קיין מלאכות, און אזוי ווייטער. און מ'זאל אויך די מצות זאל מען מאכן בשמירה, יא, פשוט אזוי. אקעי, נו? כ'מייך צו זאגן, די תורה זאגט "ושמרתם את המצות", און זי זאגט "ושמרתם את החוקה הזאת". פשטות מיינט עס אז מ'זאל געדענקען. די דרשה פון שמורות המצות איז א דרשה. פשטות מיינט עס געדענקען. אה, געדענק די חג המצות. "ושמרתם את חג המצות". "בראשון בארבעה עשר יום לחודש תאכלו מצות". וועלכע טעג זענען די טעג וואס זענען ראוי צו עסן מצות? בערב, יא. אז יום וועלכע טאג איז די חודש? בערב איז די דייטע נאר מצות. און די זיבן טעג, "שאור לא ימצא בבתיכם". אין אנדערע ווערטער, דא זאגט די תורה נישט נאר א... וועל עסן מצות, נאר זי גיט די צייטן, פון די י"ד בערב ביז כ"א בערב, און אין די אלע זיבן טעג וואס מ'עסט מצות זאל מען נישט האבן קיין שום שאור.

דיון: וואו איז דער מקור פאר חילוק צווישן ערשטע נאכט און שאר ימים?

Speaker 1:

אזוי, אקעי, איך פרעג דיך א שאלה. פארוואס זאל מען דארפן א פסוק אז מ'מעג עסן מצות אין די זיבן טעג? און נאר נאכדעם קומט דא "כל מחמצת לא תאכלו, בכל מושבותיכם תאכלו מצות". אקעי, איך פרעג דיך א שאלה, דו קענסט טרעפן אין דעם פסוק "בראשון בארבעה עשר יום לחודש בערב" קענסטו טרעפן א רמז אז די ערשטע נאכט פסח איז א חיוב און די אנדערע נישט.

Speaker 2:

ניין, איך וואלט געזאגט אלע טעג אדער קיינס. און די ווארט "בערב", צו נעמען פון דעם "בערב תאכלו מצות" און מאכן פון דעם איז ממש פאני, ווייל דער פסוק זאגט "פון בערב ביז בערב", ער זאגט נישט "בערב". ס'איז נישטא קיין פסוק "בערב תאכלו מצות".

Speaker 1:

אפילו אויב ס'איז איינעם דא איינגעפאלן אז נישט פון בערב... יא, זייער גוט. ער זאגט ס'איז נישטא קיין פסוק "בערב תאכלו מצות". ס'איז נישטא אזא פסוק. ס'איז אמת, אמת. איך קען אבער אויך זען די ארגומענט פון די חכמים. ס'איז דאך פשוט אז פון בערב. ווייל מען זאגט "בראשון בארבעה עשר יום לחודש", ווען הייבט זיך אן די ארבעה עשר? בערב, יא? אזוי ווי יעדע זאך פון די תורה הייבט זיך אן ביינאכט. מיר האבן דאך אז אלע ימים טובים הייבן זיך אן ביינאכט. אקעי, דאס דארף מען נאכגיין מיט די חז"ל'ישע... אפשר איז נישטא? אקעי, דאס איז א שמועס פאר זיך. מ'דארף וויסן נאכטשעקן.

חז"ל האבן גענומען פון א געוויסע פלאץ אז שבת הייבט זיך אן ביינאכט, יום טוב הייבט זיך אן ביינאכט, אז "ויהי ערב ויהי בוקר יום אחד".

שלא לאכול ביום הצום, שלא לאכול חמץ בפסח, שלא לאכול תערובת חמץ, שלא לאכול חמץ אחר הצות, שלא יראה חמץ, שלא ימצא חמץ. און דאן קומט נזיר און אזוי ווייטער. בקיצור, ס'איז אין איסורי אכילה, א קבוצה קרובה מן הסתם. יא.

ל"ת ק"צו — חמץ ממש

Speaker 1: אקעי, גיימיר ווייטער. ק"צו שטייט אזוי: **האזהרה מאכילת חמץ בפסח, וזהו שאמר לא יאכל חמץ, והאוכל כל חמץ ונכרתה במזיד, בשוגג יביא הטאת.**

ל"ת ק"צח — תערובת חמץ

ק"צח איז נישט נאר חמץ ממש, נאר, אבער חמץ פלעין, אויך דא איז שוין תערובת חמץ. אבער אפילו איינס לחם. דא זאגט ער עפעס די ווארט פון וואס זאל געווען די חילוק, אז ס'איז א...

פארוואס דארף מען א באזונדער לאו אויף תערובת חמץ?

אקעי, מיר מיינען אז חמץ מיינט א ברויט? חמץ מיינט א ברויט, א לחם. וואספארא מין עסן וואס עסט א ברויט? דאס איז דאך די מצה! חמץ איז די פארקערטע פון א מצה, א ברויט. ס'איז אן אויפגעבלאזענע און א נישט אויפגעבלאזענע. זאגט ער ניין. ס'איז דא אנדערע מיני מאכלים וואס האבן אין זיך תערובת חמץ. וואס דאס איז אויך א תוספות, ווי ער אומר **"כל חמץ לוקה עליו"**. ס'איז שוין נישט... דערווייל ס'איז שוין דא אריינגעברעקלט חמץ. ס'איז יא... אה, ס'איז ער איז וועגן דעם.

נו, פארוואס וואלט איינער געטראכט אז ס'איז נישט? ס'האט דאך דעם טעם פונעם חמץ. ס'איז שוין חמץ. ס'איז שוין חמץ וואס מען טאר נישט עסן. אבער מיט א תערובת דארף מען א ספעשל לימוד, by the way. ווייל עס איז... געדענקסטו? ווייל עס איז חמץ מיט דריי באטלעך וכדומה. ניין, ווייל מ'האט עס אסור געמאכט צו עסן דעם מאכל. עסן דעיס... א מאכל וואס האט דעיס inside איז נאך א זאך. ס'איז נאך א נייע זאך. אקעי.

דא איז דאך א באזונדערע לימוד שוין פון איין מאכל. **"יהול יהול בניו קראו"**. ס'איז א לאו. אבער קען זיין ס'איז דא א לאו, אבער מ'איז נישט חייב כרת. אבער... אבער... כרת איז נישטא אויף קיין תערובת חמץ. נו, וואס איז דער לאו דאורייתא דעמאלטס? ווייל עס שטייט **"כל אוכל חמץ ונכרתה"**. א מאכל חמץ מיוחד שמינו גמור. אבער די ווייל עס איז אן "אינו מינו גמור". עס איז אן "אינו מינו גמור". אה, נישט א ריין חמץ. א ס'איז א ברויט, א לחם. ווי ס'שטייט בפרק "אלו עוברין" בפסחים: "שמינית, שמינית, חמישית, חמישית". לאו דוקא חייב, חמישית. מ'לערנט עס ארויס. מ'לערנט עס ארויס... באכל כזית חמץ בכדי אכילת פרס... דאס איז אן איסור. אז אויב איז דא כזית חמץ בתוך אכילת פרס, האסטו דאך פונקט אזוי געגעסן דעם חמץ.

אנאלאגיע פון וועדזשיטעריען — איז תערובת א זאך פאר זיך?

עסט מיט די תערובת, איז די תערובת א זאך פאר זיך? אלעמאל איז עס א זאך פאר זיך. ס'איז א גרויסער פלא. ס'איז א גרויסער חידוש. פארוואס? פארוואס? אויב דו זאגסט למשל דו ביסט א vegetarian, יא?

Speaker 2: יא.

Speaker 1: עסטו פון א תערובת נישט vegetarian אויכעט? אדער נאר ברויט, נאר chicken עסט ער נישט, אבער דו עסט יא, אז דו האסט א sauce פון א chicken אמאל עסטו עס יא, אמת?

Speaker 2: ניין, עס וואלט געווען hypocrisy.

Speaker 1: ווייל... איך פרעג דיך, איז דאס אזוי? די chicken sauce איז נישט בעסער, עס האט נאר עפעס אנדערש אויכעט. מ'קען עס צוטיילן, מ'קען זאגן איין ברירה, איך עסט נאר א האלבן טעלער, עס וועט זיין יא נחשב ווי איך האב נאר געגעסן. אבער ס'איז נישט אנדערש, ווייל דו האסט עס געגעסן. עס זעהט נישט אויס אז דו האסט נאר געגעסן כזית חמץ.

דאס רעדט מען דא, די שאלה איז דא ליטערעלי זייער טעכניש. ווייל למעשה, אסאך מענטשן vegetarian, עסן יא תערובת, תערובת

נישט מען מסכים מיט דעם **"ובכל מושבותיכם תאכלו מצות"** וואס מען ענדיגט צו?

דיון: **"ובכל מושבותיכם תאכלו מצות"**

Speaker 2:

נאמבער אין זעלבן טאג, האוו עווער, די זעלבע ענדינג, עס איז פשוט א ענדינג פאר די זעלבע מצוה. נאמבער **"ובכל מושבותיכם תאכלו מצות"**, עס איז נישט נאר בבית המקדש, נישט נאר דא, נישט נאר דארט, נישט נאר **"ובכל מושבותיכם"** איז א געטס א ספין או אויפפארמיישן וואס מען זאל וויסן יעצט דעמאלטס, דאך **"ובכל מושבותיכם"** איז דא מצוה צו עסן **"ובכל מושבותיכם"**, אבער נאר נאר געוויסע מושבות, יא? נאר מקום המקדש, נאר אין געוויסע זאכן.

Speaker 1:

"מצות יאכל את שבעת הימים", עס איז אינטערסאנט ווייל ווייל איבעראל שטייט מצות, יא, **"מצות יאכל את שבעת הימים"** שטייט אין קדש. וואס דען נאך א מאל? אקעי, לאמיר לערנען ווייטער. שטייט דאך דעם זעלבן לשון, יא? **"שבעת ימים תאכל מצות"**.

אקעי, לאמיר לערנען.

איבערגאנג צו מצוות לא תעשה

Speaker 1:

אין דעם נעקסטן שטיקל האב איך געברענגט די אנדערע מצוות פון די מצוה. יעצט גייען מיר לערנען שוין, דאס איז די אלע מצוות עשה. יעצט גייען מיר צו די מצוות לא תעשה. וועלכע לא תעשה האבן מיר געזאגט דאמאלטס מיר גייען צו? לא תעשה. נו?

Speaker 2:

כ"ט זיינען, יא? כ"ט, ל', ל"א, ל"ב, ל"ג, ל"ד. יא.

Speaker 1:

לאמיר געבן א קוק אויף עפעס, סתם צו פארשטיין. די מצוות לא תעשה למשל, אין בענצע קבוצה של עשרת הדיברות, האסטו באמערקט? די לא תעשה'ס, וואו זענען זיי? דו האסט דאך אין די הקדמות פון די ספר המצוות, ספר המד"ע, דא, קוק דא, זייט נעגריב. און וואו איז די מצוות עשה? און מ'ויל קוקן אויף די סדר, רייט? מצוות עשה ווען דו האסט יעצט געלערנט, רייט? איז כ"ח. אה, דאס איז אין...

תערובת חמץ בפסח — ל"ת ק"צו וק"צח אין ספר המצוות

מיקום פון די לאווין אין ספר המצוות

Speaker 1: וועלכע לא תעשה וואס האט מען געזאגט אז מען איז גיין צו?

Speaker 2: לא תעשה... נו? ק"צו, יא?

Speaker 1: ק"צו זאל זיין דריי שאלות. יא. לאמיר געבן א קוק אויף עפעס, דאס צו פארשטיין. די מצוות לא תעשה למשל איז אינמיטן די קבוצה של איסורי אכילה. האסטו באמערקט? די לא תעשה'ס, ווי זענען זיי? דו האסט דאך אין די הקדמה צו ספר המצוות, ספר המדות, דא, קוק דא. סתם נייעריג. און ווי איז די מצוות עשה? לאמיר קוקן אויף די סדר, רייט? מצוות עשה וואס מיר האבן יעצט געלערנט, רייט? איז קמ"ח. אה, דאס איז אין... דא איז עס אין די קבוצה פון די ק"צו, רייט? יא, אבער די לא תעשה איז עס ק"צו, יא, ק"צו, זיין און גיין. רייט, און וועלכע קבוצה איז יענען? לאמיר זען, ק"צו. יא, אינמיטן די קבוצה פון איסורי אכילה, רייט?

ווייל דו קענסט טרעפן דעם סימן, איך האב נאכגעקוקט די סימנים, יא. ווען מ'הייבט אן מיט בהמה טמאה און די אלע זאכן, און דאן נותר, חלב, חדש, און דאן גייט ער קומען אפ חדש ערלה כלאי הכרם, יא, און עסן. יא, לא לאכול ביום הצום. אה, נישט עסן יום כיפור קומט אויך אריין אין איסורי אכילה. ס'איז גוט אז ער קומט אריין אין איסורי אכילה זמנים, אזויווי פון שלא לאכול ביום הצום. שלא לאכול ולשתות דרך זולל וסובא זיין צווייטער,

אכלו כדי אכילת פרס", דא שטייט רמב"ן? "ואם אכלו בשני מלכים". דער רשב"ן, דער רשב"ץ איז "בשני מלכים", דער דברי כותב "שיעורו כשני מלכים". אזא אינטערעסאנט. "כי גול לפחות?" ווי... כותב חביבינו הרמב"ם, "ימי ישראל", איז אייער געפילטער... איי, גוט.

דעת הרמב"ן — כזית בכדי אכילת פרס איז לאו גמור, אבער נישט כרת אין ספר המצוות, בקיצור, עד כאן לשון הרב. **דעתי לומר, דהא דחמץ כזית כדי אכילת פרס דהוא מן התורה, היינו דעבר עליו בלאו גמור דלוקה. אבל כזית בשני מלכים, דהוא שיעור דאכילת פרס דאכילת מלכים מרובה, דזהו יא אסור דאורייתא. אזוי זאגט ער אין משנה תורה, אין פרק א' מהלכות מאכלות אסורות.**

ובאמת בעינין כאילו לא יפה הדברים. שהחמץ כשיש בו כזית, חייב כרת ומלקות, אף דאין כאן ריבוי. אבער עיקר חמץ מן התורה, שיהא חמץ גמור בפני עצמו, וכי אמרי כזית כדי אכילת פרס דאורייתא, היינו דאינו בטל מצד עצמו, בעינין דעל כל פנים כזית כדי אכילת פרס דאף דאינו זקוק לזה, דהרי הוא לוקה ולא לכרת.

ואם עוד דברי רבי אלעזר אצלך כאן, שאומר על חמץ דגן גמור דאינו לוקה אלא ריבוי בלאו. בלאו דכל מחמצת לא תאכלו, דחמץ דגן גמור דאינו לוקה, הרי הוא בלאו דכל מחמצת. והוא חולק על דברי רבי יוחנן דמחמצת, ורש"י בדברי רבנו זורש "כל מחמצת" איירי בחמץ מעורב...

דער רמב"ן'ס שיטה — די ריבוי איז אויף תערובת, נישט אויף חמץ גמור פייט אנדערע, דער רמב"ן טענה'ט אז דער רמב"ן האלט נישט... פונקט פארקערט דער רמב"ן זאגט... וואס זאגט ער פונקט פארקערט? אז ווען מען עסט א דבר בעין כדי אכילת פרס... ווען מען איז נישט חייב קיין כרת נאר מלקות, איז דאס א ספעשל ריבוי דאורייתא. ווען דאך א דבר מן המלקות איז דא אים מדרבנן. רייט. און דער אמת'ס זאגט דער רמב"ן... אויב ער עסט א גאנצע כזית כדי אכילת פרס, אויב עס איז דא א גאנצע כזית חמץ, דאס גייט אריין אין "כל אוכל מחמצת" וואס איז געווען אפילו דברי רשות. און די ריבוי איז טייטש אז ווען מ'עסט א תערובת חמץ בכדי אכילת פרס, אפילו אז די חמץ אליין איז נישט געווען קיין כזית, אפילו אז די חמץ אליין איז נישט געווען קיין כזית, אויף דעם איז דא מלקות, איז די חידוש.

מחלוקת רבי אליעזר און חכמים

נאכאמאל, ניין, די כלל איז א מחלוקת. רבי אליעזר האלט טאקע אז מ'באקומט מלקות פאר "כל מחמצת" ווען מ'עסט ווען ווייניגער ווי כדי אכילת פרס, ווען ס'איז מצטרף, אזויווי דו זאגסט, די חמץ איז נאר א כזית פון ביידע צוזאמען, און די חכמים האלטן בכלל אז מ'איז נישט חייב. און מ'פסק'נט ווי רבי אליעזר, דער רמב"ם פסק'נט דאך ווי רבי אליעזר, אז ס'איז דא אן עקסטרע איסור, און די עונש איז נאר זיין אויף די תערובות, וואס מ'קען מער מאריך זיין.

נאכאמאל, דער רמב"ן זאגט אז לויט די רבנן איז בכלל מותר. "אויב מ'איז כורת על הפת", איז נישטא קיין זאך א לאו אויף תערובת. מותר. ווען מ'עסט פחות מכדי אכילת פרס איז דאך מותר. און לויט רבי אליעזר איז מען חייב כרת, חייב לאו, און לויט די חכמים איז מען אינגאנצן פטור. און וואס מיינט "כל מחמצת" לויט זיין? האט געזאגט דער רמב"ן אז זיי האבן אן אנדערע פשט אין "כל מחמצת". אז איין לשון איז חמץ ממש, און חמץ על ידי דבר אחר איז "כל מחמצת". וואס מיינט דאס ווייס איך נישט, ס'דארף מען גלייך קוקן.

הלכה למשה מסיני — כזית בכדי אכילת פרס

יא. "אכילת כזית בכדי אכילת פרס הוא החיוב בכל איסורי אכילה שבתורה, בין במלקות בין בכרת, כמו שאמרו חכמים בכלל, 'כל שהוא טעם כעיקר', ו'הלכה למשה מסיני הוא שלא יתחייב אדם עד שיאכל כזית בכדי אכילת פרס'."

זייער גוט, אבער די טעמי המצוות זענען נאך א ריבוי, די איינציגסטע זאך וואס דארפט זען איז אז טעם כעיקר איז דאורייתא. הלכה למשה מסיני,

vegetarian, יא. תערובת נישט vegetarian, אבער אריגינעל איז עס תערובת vegetarian, וועט ס'זיין אזא... ווי אויב וואלט תערובת חמץ אליין געווען, וואס מ'איז דאך חייב כזית פון תערובת חמץ. דאס איז פון די כזית פון תערובת חמץ מ'איז נאך חייב כזית חמץ בתערובת. עס איז חמץ בתערובת. א פולע חמץ איז פשוט, מ'איז חייב, נישט ווייל ס'איז מצטרף לשיעור כזית. תערובת חמץ מיינט אז ס'איז חמץ, נישט נאר מ'טאר עס נישט עסן. ס'מיינט אז ס'איז געהעריג געווארן חמץ וואס... איז דאך אלעס אסור.

ביי די וועי, ס'איז אן אכילה אויב מ'עסט מצה אליין, אן אכילת דבר אחר. יא, איך מיינ אז בדרך כלל וואס ס'שטייט אן אכילה אין די תורה מיינט עס פשוט. נישט עקזעקטלי, ווייל וואס קען מען טעיסטן ביידע זאכן אויפאמאל? ער האט דאך געמוזט האבן "על חמץ מצה ומרור יאכלוהו". זעסטו? יא. זעסטו? אהא. איך געדענק נישט הונדערט פראצענט, אבער דו זעסט קלאר אז אן אכילה מיינט עסן.

ווי געזאגט, עס מאכט אסאך ענסס. דער דרך חסידות זאגט אלעמאל, ווען מ'לערנט די תורה זאל מען נישט רעדן אזוי. א טאטע הייסט זיין קינד, ער קען נישט אזא לשון חז"ל נישט ענגליש. "יכול עבד מצווה לבנו"? ער האט אזא לשון, אז מ'זאל זיך מצער זיין, די הלכה מאכט דעם.

אזוי ווי אן אמת'ער וועדזשיטעריען, איך בין מחמיר נישט צו עסן פלייש. דו פארשטייסט זייער גוט אז ס'איז דא אסאך וועדזשיטעריענס וואס עסן יא די קארטאפל פון די טשולנט. אמת? די קארטאפל פון די טשולנט. אבער נישט פלייש צוזאמען מיט די קארטאפל. ווייל אויב יא, מיט וואס ווערט עס די פלייש בעסער ווייל ס'האט לעבן אין זיך, א קארטאפל? פארשטייסט? אבער בליעות, דו קענסט זאגן, בליעות בין איך נישט מקפיד. אקעי, ווייל בליעות איז... די קארטאפל פון די טשולנט האט אין זיך בליעות. ס'איז נישט אין זיך פלייש. ס'איז נישט אין זיך פלייש. ס'איז נישט אין זיך פלייש. טעם כעיקר. ס'איז שוין הלכה'דיגע זאכן. א מענטש קען זאגן, איך האב אזא סארט הקפדה וואס איינמאל ס'איז אריינגעאנגען אביסל טעיסט, נו, נו, פארשטייסט? קען הערן. איך קען מאכן דעם נו. אבער צו ליידן א שטיקל עסן...

דערפאר קען מען מאכן אביסל א גבול צווישן א שטיקל עוף, נו, קען מען נאך מאכן דעם נו. דער נו איז א גרויסע רשות וואס דו קענסט זאגן, דיין מאל זאל נישט זיין חמץ. דיין מאל, די מעין אכילה וואס דו עסט יעצט זאל נישט זיין חמץ. ס'איז מיר נישט קיין נפקא מינה אז ס'איז געמישט. א מענטש וואלט געקענט טראכטן אזוי. באט, פארוואס זאגן אז די תערובת מאכט אים בעסער? די אכילה איז דאס זעלבע. אקעי. ווייל א מענטש וואלט געזאגט פארקערט, תערובת חמץ מיינט אז אלעס, די גאנצע זאך, ווערט אזוי ווי ס'וואלט געווען חמץ. אבער ער זאגט שארף, נישט נאר וואלט ער געווען חייב אפילו בכזית כדי אכילת פרס פון יענץ אליין. דאס איז לויט די רבנן.

"כל תערובות חמץ שבעולם אסורים, לוקין עליהן בחולו של מועד? יא. אומנם אם היה בו עירוב חמץ פחות מכדי שיעור אכילה בחולו של מועד, אקעי, אקעי, דארף מען... אז אפילו תערובת חמץ, אנדערש פון אנדערע תערובות, דארף מען פארשטיין. קען איך אויך זאגן אז כדי חביבות די... וואס מיינט תערובת חמץ? דו האסט שטיקלעך ברויט אין דעם? איך ווייס נישט. אקעי.

מחלוקת רמב"ן און רמב"ם וועגן תערובת חמץ

קומט צו די כריתות. דער רמב"ן קרייגט זיך טאקע דא. ס'אראלישע רמב"ן? ס'איז נישט יעצט צו לערנען די סייט. יא. קוק דעם רמב"ן, וואס זאגט דער רמב"ן? יא, אזוי ווי דו זאגסט, "כדי אכילת פרס", וואלט ער דאך געדארפן באקומען כרת, "סוחט אינגאנצן" אזוי רייסט ער.

מילא, וואס זאגט איר? פתח דא דעם ספר המצוות. אה, כ'האב דאך א ספר המצוות, דער גרינער מיט'ן רמב"ן, ווי איז דאס? אה, ווי זאגסטו? "לא תעשה קי"ט" קי"ט? נא, קי"ח. וואו קען עס זיין?

סאו דער רמב"ן האלט אזוי ווי דורך, עס איז... איבער ווי דער רשב"ן, "כשיעור אכילת פרס דלוקה לוקה ולפחות לוקה"? יא. כותב הרב, לאמיר לערנען דעם רמב"ן שוין. דו ווילסט לערנען דעם רמב"ן? כותב הרב, "ואם

אבער ר' יצחק בן אהרן האלט חמץ בשש שעות איז מעשה שבועה, "לא תאכל עליו חמץ". ער זאגט אז די כלל איז, חמץ פון שש שעות און ווייטער איז מדאורייתא.

ער ברענגט א ראייה פון די תוספות אין זבחים דף כ"א, אז די תוספות זאגן דארט אזוי, "שלא אמרו בתלמוד אכילת חמץ משש שעות אלא מדרבנן, אלא כשהוא אוכלו בלא קרבן פסח, אבל כשהוא אוכלו עם קרבן פסח, הרי הוא כעובר על לאו דאורייתא". וואס מיינט דאס? אז ביז נאך די איסור איז יא מדאורייתא. און אפילו איינער וואס עסט חמץ נאך חצות לוקה.

דער רמב"ן חולק

אויף דעם איז דער רמב"ן אויך מחולק. ער זאגט אז ס'איז גאר נישט קיין הלכה, ווייל דאס שטייט אין אנדערע הלכות, מ'קומט צו נאדערן ווי ר' יהודה. ר' שמעון חולק עליו. פארוואס האלט ער אז ס'איז אזוי ווי ר' שמעון? פארוואס נישט ווי ר' יהודה?

Speaker 2: אהא, איך וויל די שאלה.

Speaker 1: אבער ער ברענגט אויף דעם די ראייה, אז די תוספות אין זבחים האבן געזאגט חמץ משש שעות ולמעלה מדאורייתא, אז זיי האבן געפסק'נט נישט ווי ר' שמעון.

און דער רמב"ן זאגט, דאס וואס שטייט אז די שש שעות איז מדאורייתא, מיינט נישט שש שעות. ער זאגט, דאס איז יעדער איינער מסכים אז מ'דארף טאקע משבית זיין.

קשיא: מצות תשבתו אן איסור אכילה?

אבער קען דען זיין א מצוה פון משבית זיין וואס זאל נישט זיין קיין איסור פון עסן?

Speaker 2: יא, ס'איז צוויי אנדערע זאכן.

Speaker 1: אקעי.

איך האב געוואלט פרעגן פשוט'ערהייט, איך וועל דיר זאגן. איין גרויסע סתירה איז דא, ס'איז דא אן אויסרייד. אלעס איז די גרויסע... אזוי אז יעצט זאל עס נישט זיין. דאס הייסט מ'זאל עס אויסראטן, מ'זאל עס נישט עסן. איך ווייס נישט אויב מ'בייסט אריין אין עפעס וואס איז נישט דיינס. גיבסטו נאך א לאו, שוין נאך א לאו.

Speaker 2: אקעי, אז דו האסט א באנקער, רירט זיך שוין.

מנין הלאוין פון חמץ בפסח — סדר הרמב"ם והרמב"ן

חמץ ושאור — איין ענין

Speaker 1: ווייטער, נאך איינס, צוויי, נאך די זאך. בצדק. נאך צוויי. דריי זאכן. "שבעת ימים לא יאכל חמץ בכל גבולך, ולא יראה לך שאור בכל גבולך". דאס איז נישט צוויי עקסטערע לאוין, דאס הייסט איין לאו. אזוי שטייט אין פסוק, "לא תאכל עליו חמץ, שבעת ימים תאכל עליו מצות". דאס איז איין לאו, "לא תאכל עליו חמץ". דאס איז איין לאו.

לגבי לא יראה, לגבי נאך זאכן. איך פארשטיי נאר נישט ווייל איך געדענק אז דער רמב"ן האט אן אלטע שיטה וואס ער איז מחלק די לאוין, נישט דאס, איך רעד נישט פון דעם, איך רעד פון די ענין, די סובדזשעקט. ער איז מחלק די חמץ. אבער חמץ ושאור איז איין זאך, ווייל דער עיקר איז אז עס איז חמץ. סאו לאמיר אין איין אווענט ליינען חמץ עצמו והדבר המחמץ. ווער זאגט די לשון? דער רמב"ן. דא שטייט חמץ ושאור.

Speaker 2: אקעי.

לאוין פון אכילה ומציאות

Speaker 1: "איש אשר יאכל חמץ ונכרתה הנפש ההיא מישראל", ער איז נאך קיין חמץ בפסח, "בכל אשר יאכל". איז דא עקסטערע לאוין, אז מלכות איז שוין במעשה יום.

ר"א, "שבעת ימים לא ימצא חמץ בבתיכם", אפילו אויב עס איז נישט אונזערס, נאר פשוט די מציאות דארטן. פון לא יראה אוי פקד.

פונקט ווי הלכה למשה מסיני, "מפני שלא לקה בשיעור איסורין אלא על אכילת כרת, ואין שיעור איסורין במדרש אלא במקום כרת, כדברי רבי אליעזר בחמץ".

דער רמב"ן'ס חילוק — "כל מחמצת" איז חמץ ממש און חמץ על ידי דבר אחר

בקיצור, דער רמב"ן זאגט אז די לאו דארף מען ארויסנעמען פון "לא תאכל עליו חמץ". ס'איז דא אזא לאו, לויט די חכמים איז נישטא אזא לאו. נו איי, וואס איז די ריבוי? איז נישט קיין לאו? די חמץ ממש און די חמץ על ידי דבר אחר, ביידע זענען נאסר. דאס הייסט, ס'איז בכלל די פריערדיגע זאכן, מ'טאר נישט עסן חמץ. וואו איז די פריערדיגע זאכן? דא, די פריערדיגע. וואו האבן מיר עס שוין געלערנט? האבן מיר עס נישט געלערנט. אבער די נעקסטע זאכן...

אה, די פריערדיגע, די פריערדיגע זאכן. אהא. איך וויל כאפן די שפיץ פון די הענין. דער רמב"ם זאגט "איזהו מחמצת? זה שאור ובצק שהחמץ". בקיצור, די מפרשים זענען נבוך צו דער רמב"ם איז געווען פאר'ן רמב"ן. ס'איז בכלל דא אן איסור. און וואס איז טאקע אמת? אז אלע אנדערע איסורים האלטן טאקע אנדערש ווי דער רמב"ן, אז וואס מ'עסט דורך א הלכה למשה מסיני איז מען עובר מדאורייתא מעיקר הדין. ווערי אינטערעסאנט.

שוין, זעסטו? גוט צו וויסן אז דער רמב"ן האלט אזוי ווי דין. סתם, די תוספות'ן אין חולין איז דא א פלא אז דער רמב"ן האט געהאלטן אזוי ווי רבי אליעזר, דאס איז די נקודה. ער האט זיך קלאר אריינגעקוקט אין מגילת אסתר וויאזוי ער פארטיידיגט די פריערדיגע.

מצוות הלכות חמץ ומצה — מחלוקת רמב"ם ורמב"ן בסדר הלאוין

מחלוקת רמב"ם ורמב"ן בנוגע איסור הנאה מעבודה זרה (סיום)

Speaker 1: דער רמב"ם זאגט, ער איז מסביר דעם מענטש. קיצור, די מפרשים זענען מחולק צו דער רמב"ם איז גערעכט אדער דער רמב"ן. צו איז בכלל דא אן איסור, און וואס איז טאקע אמת, ווייל אלע אנדערע ספרים האלטן טאקע ווי דער רמב"ן, אז וואס עפעס זאל מען נישט האבן הנאה ממהשו? ס'איז פון עבודה זרה מדאורייתא מעיקר הדין.

Speaker 2: אינטערעסאנט, זייער אינטערעסאנט.

Speaker 1: שוין, זעהסט, גוט צו וויסן אז דער רמב"ן האלט אזוי ווי דו.

Speaker 2: סתם, מיט אנדערע זענען מחלוקת, לייג פאר אז דער רמב"ם האט געהאלטן אזוי ווי ר' אלעזר, דאס איז די נקודה. איך וועל טרייען אריינצוקוקן אין מגילת אסתר, ער וועט עס פארטיידיגן. ער פארטיידיגט סתם, ער וועט זאגן אז דאס איז אן עבירה.

Speaker 1: אה, אזוי, אקעי.

מצוה קצ"ט: איסור אכילת חמץ אחר חצות יום י"ד ניסן — "לא תאכל עליו חמץ"

הרמב"ם בספר המצוות

Speaker 1: אבער די נעקסטע זאך וואס איך האב געוואלט פרעגן דעם רמב"ן, ער זאגט אזוי. די נעקסטע זאך, ס'שטייט אין רמב"ן, איך ווייס אז ס'איז א מחלוקת. סתם אין קצ"ט איז די איסור פון אכילת חמץ אחר חצות יום ארבעה עשר בניסן, דארט שטייט "לא תאכל עליו חמץ". וואס איז עליו? עליו מיינט קרבן פסח.

גיי איך צוריק אויף דאס וואס מיר האבן פריער געשטעלט וועגן די קדושה פון פסח שני, חמץ בשעת'ן ברענגען די קרבן פסח שני, צו מ'איז יעצט נישט עובר אויף "לא תאכל עליו חמץ". ער לערנט נישט פון דעם פון אכילת חמץ ביום הראשון, ער לערנט אזוי ווי די גמרא די אנדערע וועג, און ער פסק'נט ווי די שיטה אז ס'איז געלערנט ארויס פון "עליו".

מחלוקת ר' יהודה ור' שמעון — חמץ משש שעות

לאו שבכלל עשה

אלא, אזוי שטייט שוין, אזוי ווי דו האסט געזאגט, אז עס איז דא א מחלוקת. לגבי די לאוין, עס שטייט אזוי ווי מיר האבן פריער דערמאנט, לויט די שורשים אז עס דארף זיין א מעשה, מוז זיין א עובר.

אין מסכת פסחים שטייט, "**מצות שפתי מצות אלו, לא יאכל חמץ בכל גבוליה**", וואס מ'נעמט ארויס פון די עקסטערע. "**שבעת ימים יאכל, כל לאו שבכלל עשה אין לוקין עליו**". דאס איז פשוט א עשה, וואס איז פאר לא יראה ובל ימצא.

Speaker 2: זייער גוט, שטימט. שטימט אזוי.

בל יראה ובל ימצא — חילוק חמץ ושאור

Speaker 1: יא, עס איז דא אנדערע חילוקים, יא, עס איז דא. מכל מקום, חודש פסח וואס איז זיין, איז דאך דא בל יראה און בל ימצא, רייט? בל יראה איז... דער רמב"ם זאגט, איך געדענק אז ער רעכנט עס טאקע נישט אויס אין ספר המצוות אז עס איז אן עקסטערע מצוה. אבער עס איז אן עקסטערע מצוה. לא יראה און לא ימצא רעכנט ער עקסטער, צדיק.

Speaker 2: אה, גערעכט, גערעכט, גערעכט.

Speaker 1: אה, דא שטייט חמץ לא ימצא, שאור לא יראה, אזוי שטייט דאך. חמץ איז דאך אן לא ימצא, רייט?

Speaker 2: אה, אקעי. זייער אינטערעסאנט.

סדר הרמב"ם — לפי הזמנים

Speaker 1: און דא האט דער רמב"ם באגאנגען אביסל אן אנדערע דרך און ער האט געזאגט, לא תאכל חמץ פון י"ד, און לא תאכל חמץ כל שבעה, לאכול תערובת חמץ, לא יראה ולא ימצא, וואס דאס איז אין כל שבעה.

אויף דעם האט ער צוגעלייגט דא דאס ווארט "כל שבעה" א גאנצע צייט, ווייל דאס איז דער סדר וואס עס גייט דא, און פון י"ד איז דא נישט עסן חמץ, און די השבתת אוהן.

דער רמב"ן לערנט אז נאר דא איז השבתת אוהן, עס איז נישט דא קיין "לא תאכל חמץ".

Speaker 2: זייער אינטערעסאנט. שטימט. יא. יא. אפילו אין די... יא, אין די מנין הקדוש שטייט אויך נישט "שבעה". זייער אינטערעסאנט.

חידוש: דער רמב"ן משנה סדר

Speaker 1: ממש, עס זעט קלאר אז דאס איז די ריזען פארוואס ער האט געמאכט די דעי ארדער. דא מיט אמאל איז דער רמב"ן געווארן משנה אידן און גייט מיט די סדר הזמנים. גיי פארשטיין. אינטערעסאנט.

סיום המצוות עשה והתחלת הלאוין

Speaker 1: אקעי, עד כאן איז די מצוות. יא. אקעי, די לאוין.